

Fremsat den 8. oktober 2025 af klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard)

Forslag

til

Lov om foranstaltninger til fremme af et brinttransmissionssystem fra Esbjerg til den dansk-tyske landegrænse

Anvendelsesområde

§ 1. Denne lov finder anvendelse på et brinttransmissionssystem fra Esbjerg til den dansk-tyske landegrænse med forbindelse til det tyske brinttransmissionssystem.

Byggelinjer, forbud og overtagelse af arealer m.v.

§ 2. Energinet kan pålægge byggelinjer, når det er nødvendigt for at sikre gennemførelsen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1.

Stk. 2. Byggelinjer efter stk. 1 kan pålægges for en periode af højst 10 år. Byggelinjepålægget kan ved et nyt pålæg efter stk. 1 forlænges én gang med op til 10 år.

Stk. 3. På arealer, der ligger inden for en byggelinje, må der ikke uden tilladelse fra Energinet opføres ny bebyggelse eller tilbygning til eksisterende bebyggelse, foretages væsentlige forandringer i eksisterende bebyggelse, genopføres nedbrændt eller nedrevet bebyggelse eller etableres andre anlæg eller indretninger af blivende art.

§ 3. Energinet skal offentliggøre byggelinjepålæg efter § 2, stk. 1. Senest samtidig med offentliggørelsen skal Energinet endvidere sende meddelelse til de ejere og brugere, hvis ejendomme direkte berøres af pålægget, og hvis adkomst fremgår af tingbogen.

Stk. 2. Klage over pålæg af byggelinjer kan ske til klima-, energi- og forsyningsministeren senest fire uger efter, at pålægget er offentliggjort. Ministeren kan se bort fra en fristoverskridelse, hvis særlige omstændigheder taler for det.

Stk. 3. Når fristen for klage er udløbet, og der er truffet afgørelse i eventuelle klagesager, skal byggelinjepålægget tinglyses med angivelse af hjemmel.

Stk. 4. Klage over pålæg af byggelinjer tillægges ikke opsættende virkning, medmindre klima-, energi- og forsyningsministeren bestemmer det.

Stk. 5. Et byggelinjepålæg skal respekteres af enhver indehaver af rettigheder over berørte ejendomme fra datoen

for pålæggets offentliggørelse, uanset hvornår rettighederne er erhvervet.

Stk. 6. Inden byggearbejde iværksættes på en ejendom, hvorpå der er pålagt byggelinjer, skal bygherren indhente oplysning hos Energinet om, hvorvidt arbejdets udførelse vil være i strid med byggelinjepålægget.

Stk. 7. Klage over helt eller delvist afslag på tilladelse efter § 2, stk. 3, kan ske til klima-, energi- og forsyningsministeren, senest fire uger efter at afgørelsen er meddelt den pågældende. Ministeren kan se bort fra en fristoverskridelse, hvis særlige omstændigheder taler for det.

§ 4. Energinet kan, forud for et eventuelt pålæg af byggelinjer efter § 2, stk. 1, nedlægge forbud mod, at der på en ejendom, der berøres af projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1, foretages de foranstaltninger, der er nævnt i § 2, stk. 3.

Stk. 2. Et forbud efter stk. 1 kan nedlægges for en periode af højst et år og kan ikke nedlægges mere end én gang.

Stk. 3. Inden en kommunalbestyrelse giver tilladelse til foranstaltninger, der er nævnt i § 2, stk. 3, på ejendomme, der ikke er pålagt byggelinjer, men som berøres af projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1, skal kommunalbestyrelsen give Energinet oplysning herom. Har Energinet ikke inden to måneder efter at have modtaget en sådan oplysning nedlagt forbud efter stk. 1, kan tilladelsen gives.

Stk. 4. Energinet skal offentliggøre forbud efter stk. 1. Senest samtidig med offentliggørelsen skal Energinet endvidere sende meddelelse til de ejere og brugere, hvis ejendomme direkte berøres af forbuddet, og hvis adkomst fremgår af tingbogen.

Stk. 5. Klage over forbud kan ske til klima-, energi- og forsyningsministeren senest fire uger efter, at forbuddet er offentliggjort. Ministeren kan se bort fra en fristoverskridelse, hvis særlige omstændigheder taler for det.

Stk. 6. Klage over forbud tillægges ikke opsættende virkning, medmindre klima-, energi- og forsyningsministeren bestemmer det.

Stk. 7. Et forbud skal respekteres af enhver indehaver af rettigheder over berørte ejendomme fra datoen for forbuddets offentliggørelse, uanset hvornår rettighederne er erhvervet.

§ 5. Energinet kan efter anmodning fra ejeren af et areal, der er pålagt byggelinjer efter § 2, stk. 1, overtage arealet mod erstatning, når ejeren afskæres fra en udnyttelse, der er økonomisk rimelig og forsvarlig under hensyn til arealets beliggenhed og øvrige beskaffenhed, og som svarer til den udnyttelse, der finder sted af andre tilgrænsende og omliggende arealer.

Stk. 2. Energinet kan efter anmodning fra ejeren af et areal, der i ikke uvæsentligt omfang er pålagt byggelinjer efter § 2, stk. 1, overtage arealet mod erstatning, når byggelinjerne hindrer afhændelse af arealet på normale vilkår, og ejeren af særlige personlige grunde ønsker at afstå arealet, før det tidspunkt hvor der kan foretages ekspropriation.

Stk. 3. Udgør det areal, der er pålagt byggelinjer efter § 2, stk. 1, kun en del af en ejendom, kan ejeren kræve hele ejendommen overtaget af Energinet, hvis den tilbageværende del af ejendommen bliver så lille eller af en sådan beskaffenhed, at det ikke skønnes hensigtsmæssigt, at den bevares som en selvstændig ejendom, eller hvis det skønnes, at ejendommen ikke kan udnyttes på en rimelig måde. Tilsvarende gælder, hvis byggelinjepålægget hindrer afhændelse af hele ejendommen på normale vilkår i de situationer, der er nævnt i stk. 2.

Stk. 4. Afslår Energinet ejerens anmodning efter stk. 1-3, eller kan der ikke opnås enighed om erstatningens størrelse, kan sagen indbringes for ekspropriations- og taksationsmyndighederne i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 5. Ved erstatningsfastsættelsen efter stk. 4 finder § 103 i lov om offentlige veje m.v. tilsvarende anvendelse.

§ 6. Energinet kan efter anmodning fra ejeren af en ejendom, selv om den ikke er pålagt byggelinjer, i særlige tilfælde overtage ejendommen, før det tidspunkt hvor der kan foretages ekspropriation, hvis ejendommen berøres særligt indgribende af en aktivitet i forbindelse med projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1, og ejendommen ikke kan afhændes på normale vilkår.

Stk. 2. Afslår Energinet ejerens anmodning efter stk. 1, eller kan der ikke opnås enighed om prisen for ejendommens overtagelse, kan sagen indbringes for ekspropriations- og taksationsmyndighederne i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 3. Ved erstatningsfastsættelsen efter stk. 2 finder § 103 i lov om offentlige veje m.v. tilsvarende anvendelse.

Fravigelse af anden lovgivning

§ 7. Afgørelser vedrørende projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1, som træffes efter lov om naturbeskyttelse, lov om skove eller museumsloven eller regler udstedt i medfør af disse love, kan ikke

påklages til anden administrativ myndighed, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Afgørelser nævnt i stk. 1 truffet af kommunalbestyrelsen kan påklages af Energinet til klima-, energi- og forsyningsministeren.

Stk. 3. Afgørelser nævnt i stk. 1 truffet af andre myndigheder end kommunalbestyrelsen kan påklages af Energinet efter bestemmelserne herom i de pågældende love og regler, jf. dog § 11.

Stk. 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan beslutte at overtage en anden myndigheds beføjelser efter love og regler nævnt i stk. 1 i en nærmere bestemt sag, der vedrører projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1.

Stk. 5. De kommunale tilsynsmyndigheder fører ikke tilsyn med kommunalbestyrelsens afgørelser omfattet af stk. 1.

Stk. 6. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan til brug for behandlingen af sager efter stk. 2 og 4 pålægge kommunalbestyrelsen at tilvejebringe oplysninger til brug for en vurdering af forhold, der reguleres i love og regler nævnt i stk. 1, inden for den pågældende kommune. Ministeren kan herunder pålægge, at oplysningerne skal afgives i en bestemt form.

Adgang til forundersøgelser m.v.

§ 8. Energinet har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til en privat ejendom med henblik på at foretage sådanne undersøgelser af udendørsarealer, som Energinet skønner nødvendige for projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1. Energinet kan under samme betingelser lade foretage arkæologiske forundersøgelser.

Stk. 2. Energinet skal underrette de berørte ejere og bruge mindst 14 dage før gennemførelsen af forundersøgelser efter stk. 1, 1. pkt., og mindst 28 dage før gennemførelsen af arkæologiske forundersøgelser efter stk. 1, 2. pkt. Er en direkte underretning ikke mulig, skal oplysning om forundersøgelser og arkæologiske forundersøgelser offentliggøres i lokale medier el.lign.

Stk. 3. Tab forvoldt ved skade eller ulempe i forbindelse med forundersøgelser og arkæologiske forundersøgelser efter stk. 1, skal erstattes af Energinet. Ved uenighed mellem skadelidte og Energinet om erstatningens størrelse fastsættes denne efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Ekspropriation m.v.

§ 9. Energinet kan iværksætte ekspropriation vedrørende fast ejendom, når det er nødvendigt af hensyn til projekteringen og etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1.

Stk. 2. Ekspropriation i henhold til stk. 1 gennemføres efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 3. Ved erstatningsfastsættelsen efter stk. 2 finder § 103 i lov om offentlige veje m.v. anvendelse.

§ 10. I tilfælde hvor Energinet til brug for projekteringen og etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1 har erhvervet de nødvendige rettigheder over et areal ved aftale i stedet for ved ekspropriation, kan uenighed om erstatningens størrelse påkendes af ekspropriations- og taksationsmyndighederne i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom. Bestemmelserne i §§ 17 og 19 i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom finder anvendelse.

Stk. 2. Ved erstatningsfastsættelsen finder § 103 i lov om offentlige veje m.v. tilsvarende anvendelse.

Afskæring af klageadgang

§ 11. Klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser efter denne lov og ministerens afgørelser efter love og regler nævnt i lovens § 7 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Afgørelser efter denne lov og afgørelser efter love og regler nævnt i lovens § 7 truffet af en myndighed, til hvilken klima-, energi- og forsyningsministeren har delegeret beføjelser efter denne lov, kan ikke påklages til ministeren eller anden administrativ myndighed.

Domstolsprøvelse

§ 12. Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter denne lov og afgørelser efter love og regler nævnt i lovens § 7 skal være anlagt inden seks måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Stk. 2. Ved søgsmål om miljøforhold, der er omfattet af denne lov, skal retten påse, at omkostningerne ved sagen ikke er uoverkommeligt høje for de berørte parter.

Straffebestemmelse

§ 13. Den, der forsætligt borttager, forvansker eller beskadiger afmærkninger, som er foretaget i forbindelse med forundersøgelser og arkæologiske forundersøgelser efter § 8, stk. 1, straffes med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Ikrafttræden

§ 14. Loven træder i kraft den 1. januar 2026.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Baggrund
3. Lovforslagets hovedpunkter
 - 3.1. Afskæring af klageadgange og mulighed for call-in
 - 3.1.1. Gældende ret
 - 3.1.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 3.2. Adgang til forundersøgelser
 - 3.2.1. Gældende ret
 - 3.2.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 3.3. Pålæg af byggelinjer og mulighed for overtagelse af arealer
 - 3.3.1. Gældende ret
 - 3.3.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 3.4. Ekspropriation
 - 3.4.1. Gældende ret
 - 3.4.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Klimamæssige konsekvenser
8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
9. Forholdet til EU-retten
10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
11. Sammenfattende skema

1. Indledning

Regeringen ønsker med lovforslaget at muliggøre brug af en række værktøjer, der kan bidrage til en kortere og mere robust tidsplan for etableringen af et brinttransmissionssystem fra Esbjerg til den dansk-tyske landegrænse. Et brinttransmissionssystem består af nedgravet rørbunden infrastruktur, der har til formål at transportere brint, samt stationer, hvor det er muligt at tilføre brint til eller aftage brint fra systemet. Lovforslaget indeholder bestemmelser, som bl.a. skal sikre Energinets adgang til arealer samt optimering af myndighedsprocesserne. Der forventes desuden i efteråret 2027 fremsat forslag til en anlægslov for projektet med ikrafttrædelse den 1. januar 2028.

Det foreslås for det første, at Energinet får mulighed for at pålægge byggelinjer, inden for hvilke der ikke uden Energinets tilladelse kan opføres ny bebyggelse m.v. Herudover foreslås det at give Energinet mulighed for forud for pålæg af byggelinjer at nedlægge foreløbigt forbud mod opførelse af ny bebyggelse m.v., på ejendomme, der berøres af projektering eller etableringen af brinttransmissionssystemet.

I den forbindelse foreslås det, at ejere af arealer, som er pålagt byggelinjer, eller som berøres særligt indgribende af aktivitet i forbindelse med projektering eller etableringen af brinttransmissionssystemet, under visse betingelser skal

have mulighed for at kræve arealet overtaget af Energinet mod erstatning.

For det andet foreslås der en bred hjemmel for Energinet til at gennemføre de nødvendige forundersøgelser, herunder forundersøgelser, som vil være nødvendige i forbindelse med etablering af erstatningsnatur og klimarelaterede afværgeforanstaltninger.

Herudover foreslås det, at der medtages en bred ekspropriationshjemmel med særligt sigte på at kunne erhverve rettigheder over arealer, herunder midlertidig rådighed, før gennemførelsen af ekspropriation til selve brinttransmissionssystemet ved anlægsloven, hvis dette skulle vise sig nødvendigt for projekteringen og forberedelsen af anlægsfasen. Det kan særligt blive relevant, såfremt det af tidsmæssige grunde vurderes nødvendigt at udføre arkæologiske udgravninger eller etablere erstatningsnatur, før anlægsloven træder i kraft.

Endvidere foreslås det, at klageadgangen afskæres i forhold til en række tilladelser, dispensationer m.v., som Energinet forventeligt skal indhente efter anden lovgivning i forbindelse med de nødvendige forundersøgelser og den senere etablering af brinttransmissionssystemet – dog således, at Energinet bibeholder en klageadgang. Det foreslås desuden, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan beslutte at

overtage andre myndigheders beføjelser efter samme love i enkeltssager (call-in) under hensyn til fremdriften i projektet.

Endelig foreslås en søgsmålsfrist på seks måneder for prøvelse ved domstolene.

Lovforslaget indebærer ikke nogen fravigelse af de almindelige regler, der gælder for Energinet efter lov om Energinet, jf. lovbekendtgørelse nr. 271 af 9. marts 2023 med senere ændringer, herunder for så vidt angår formål, organisering, beslutningskompetence og økonomi. Særligt bemærkes, at lovforslaget ikke indeholder nogen godkendelse af brinttransmissionssystemet omfattet af forslaget, herunder af en specifik linjeføring, eller fravigelse af gældende krav herom. Gennemførelse af projektet vil således bl.a. forudsætte den påkrævede godkendelse af projektet efter § 4 i lov om Energinet. Energinet har modtaget en sådan godkendelse den 28. august 2025.

2. Baggrund

Grøn brint og grønne brændstoffer i form af Power-to-X (PtX) spiller en central rolle i omstillingen til en fossilfri fremtid og kan understøtte EU's mål om klimaneutralitet senest i 2050. PtX dækker over en række teknologier, som alle tager udgangspunkt i, at strømkilder udnyttes til at fremstille brint. Brinten kan bruges direkte i f.eks. færger eller industrien eller viderekonverteres til andre brændstoffer og produkter, f.eks. jetfuel og ammoniak. PtX og produktionen af grøn brint baseret på strøm fra vedvarende energikilder kan bidrage til CO₂-reduktioner, forsyningssikkerhed i Europa og nye grønne arbejdspladser.

PtX er også en vigtig brik i udviklingen af nye grønne erhvervs- og eksportmuligheder for Danmark, hvor der særligt fra tysk side er interesse for at aftage grøn dansk brint understøttet af brintinfrastruktur. Dette skyldes bl.a. krav i VEIII-direktivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2023/2413 af 18. oktober 2023 om ændring af direktiv (EU) 2018/2001, forordning (EU) 2018/1999 og direktiv 98/70/EF for så vidt angår fremme af energi fra vedvarende energikilder og om ophævelse af Rådets direktiv (EU) 2015/652) om, at 42 % af det samlede brintforbrug i industrien i EU skal være baseret på grøn brint i 2030.

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Det Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Alternativet har den 22. maj 2023 indgået 1. delaftale om ejerskab og drift af fremtidens danske, rørbundne brintinfrastruktur. Af denne fremgår, at Energinet skal etablere og drive det danske brinttransmissionssystem.

Første fase består af et brinttransmissionssystem fra Esbjerg til den dansk-tyske landegrænse. Hensigten med den strækning af brintinfrastrukturen er at eksportere grøn brint produceret i Danmark til det tyske marked, herunder til tyske industrivirksomheder.

PtX-branchen har tilkendegivet, at det vil være økonomisk

mest attraktivt, hvis brinttransmissionssystemet fra Esbjerg til den dansk-tyske landegrænse idriftsættes senest i 2030, grundet muligheden for at indgå aftaler om levering af brint til tyske partnere. Tyskland står foran en massiv industriomstilling væk fra fossil energi, og her er grøn brint en vigtig del af løsningen. Det forventes bl.a., at der i udbudsbetingelserne i flere af de tyske brintudbud vil være et krav om, at brintleverandører senest skal levere brint i 2030 for at kunne deltage i og eventuelt vinde udbuddene.

Energinet opdaterede i 2024 det forventede tidspunkt for idriftsættelse af brinttransmissionssystemet fra 2028 til 2032 efter at have identificeret en række udfordringer i forbindelse med modning og projektering heraf.

For at afhjælpe den væsentlige forsinkelse af projektet blev der den 6. februar 2025 indgået en politisk aftale om "Brintinfrastruktur til Tyskland: Muliggørelse af Syvtallet" mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre og Alternativet.

Aftalen indeholder beslutning om at understøtte realiseringen af brintinfrastruktur mellem Danmark og Tyskland ("Syvtallet") i 2030. Der skal således etableres et brinttransmissionssystem fra Esbjerg til den dansk-tyske landegrænse, og projektet består af nyetablering af brintrør fra Esbjerg til Veerst samt konvertering af et eksisterende metangasrør til transport af brint fra Veerst til den dansk-tyske landegrænse.

Der er tale om en meget stram tidsplan med betydelig risiko for forsinkelse, og Energinet har vurderet, at idriftsættelse inden udgangen af 2030 kun vil være mulig, såfremt der ikke opstår forsinkelser eller kun helt uvæsentlige forsinkelser i de enkelte dele af projektet. Det vurderes derfor nødvendigt, at der vedtages en anlægslov for projektet med ikrafttrædelse i januar 2028, samt at der forinden, ved dette lovforslag, muliggøres en række tiltag, som allerede fra projektets indledende faser kan medvirke til at formindske risikoen for forsinkelse.

Klima-, energi- og forsyningsministeren har i forlængelse af den politiske aftale endvidere ved brev af 19. maj 2025 fastsat, at Energistyrelsen er miljøvurderingsmyndighed for projektet, jf. muligheden herfor i § 17, stk. 7, i lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), jf. lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 med senere ændringer, (herefter miljøvurderingsloven).

Arbejdet med projektering, etablering og senere drift af brinttransmissionssystemet vil hovedsageligt blive varetaget af Energinets helejede datterselskaber. Efter § 2, stk. 6, i lov om Energinet, kan Energinets datterselskaber dog ikke varetage myndighedslignende opgaver, som en række af beføjelserne foreslået muliggjort ved dette lovforslag vil udgøre. Grænsedragningen mellem myndighedslignende og mere driftsprægede opgaver og dermed fordelingen af opgaverne mellem moderselskabet og datterselskaberne foretages efter bemærkningerne til § 2, stk. 6, i lov om Energinet af Energi-

net og fastlægges i koncerninstruksen, som skal forelægges klima-, energi- og forsyningsministeren til godkendelse, jf. § 5, stk. 4, i lov om Energinet. Henvisninger i lovforslaget til »Energinet« skal i den forbindelse forstås som omfattende både Energinet og Energinets helejede datterselskaber, i det omfang den konkrete opgave vil skulle varetages af et datterselskab.

Det bemærkes, at Energinet skal overholde forvaltningsloven, lov om offentlighed i forvaltningen og lov om aktindsigt i miljøoplysninger, da disse love gælder for Energinet og virksomhedens helejede datterselskaber, jf. § 17 i lov om Energinet og § 1, stk. 2, i lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1. Afskæring af klageadgange og mulighed for call-in

3.1.1. Gældende ret

Gennemførelse af et anlægsprojekt af en størrelse som brint-transmissionssystemet vil som oftest forudsætte en række godkendelser, tilladelser og dispensationer efter plan-, natur-, miljø- og museumslovgivningen m.v. Dette vil særligt være tilfældet i anlægsfasen, men også i projekteringsfasen kan de nødvendige forundersøgelser, f.eks. arkæologiske søgerender, kræve en række dispensationer m.v., hvis de skal gennemføres på beskyttede arealer.

Nedenfor beskrives en række af de dispensationer m.v., som det forventes, det vil blive aktuelt at indhente allerede i forbindelse med projekteringen af brinttransmissionssystemet, samt de gældende muligheder for at påklage afgørelser herom. Gennemgangen er ikke udtømmende, men omfatter de væsentligste dele af den regulering, der foreslås fraveget ved forslaget.

I kapitel 2 i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 med senere ændringer, (herefter naturbeskyttelsesloven) er der fastsat forbud mod tilstandsændringer af bl.a. naturtyperne naturlige søer, beskyttede vandløb, heder, moser, ferske enge og biologiske overdrev (såkaldte § 3-beskyttede naturtyper). Herudover indeholder kapitel 2 en række forbud mod tilstandsændringer eller bebyggelse inden for forskellige beskyttelseslinjer, herunder strandbeskyttelseslinjen, sø- og å-beskyttelseslinjen, skovbyggelinjen, fortidsmindebyggelinjen og kirkebyggelinjen.

Naturbeskyttelseslovens kapitel 5 indeholder bl.a. bestemmelser om, at nærmere angivne arter ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden. I tilknytning hertil fremgår det, at yngle- eller rasteområder for de arter, der er nævnt i bilag 3 til loven, ikke må beskadiges eller ødelægges.

Gennemførelse af forundersøgelser, der berører de nævnte arealer, beskyttelseslinjer eller naturtyper, kan herefter kræve dispensation. En sådan kan i visse tilfælde meddeles efter naturbeskyttelseslovens kapitel 10 af enten kommunalbesty-

relsen, ministeren for grøn trepart eller Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. En dispensation kan eventuelt indeholde vilkår om eksempelvis afværgeforanstaltninger eller etablering af erstatningsnatur.

Efter naturbeskyttelseslovens kapitel 6 kan fredningsnævnet gennemføre fredning af landarealer og ferske vande. En fredning kan omhandle bevaring af den nuværende tilstand eller tilvejebringelse af en bestemt tilstand, der herefter skal bevares, samt indeholde påbud og forbud vedrørende arealernes anvendelse. Fredningsnævnet kan efter samme kapitel meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride imod fredningens formål.

Efter kapitel 12 i naturbeskyttelsesloven kan en række afgørelser efter loven påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Herudover er fastsat en række øvrige regler om adgangen til at påklage afgørelser efter loven, herunder om klageberettigelse, klagefrist, opsættende virkning og forbud mod udnyttelse af en meddelt tilladelse før klagefristens udløb m.v.

Kapitel 3 i lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023 med senere ændringer, (herefter skovloven) fastsætter regler om anvendelsen af fredskovspligtige arealer, herunder om pligt til at holde arealet bevokset med træer og om begrænsninger i adgangen til at foretage hugst. I skovlovens kapitel 4 fastsættes endvidere regler om beskyttelse af skovnaturtyper og levesteder for arter, herunder om at bevaringsværdige egekrat og ydre skovbryn af løvtræer og buske på fredskovspligtige arealer skal bevares, og at søer, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, der hører til fredskov, og som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de er mindre end de deri fastsatte størrelsesgrænser, ikke må ændres.

Efter skovlovens kapitel 7 kan Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø i visse tilfælde dispensere fra disse bestemmelser. Styrelsen kan i den forbindelse fastsætte vilkår, herunder bl.a. om erstatningsskov.

Efter kapitel 9 i skovloven kan en række afgørelser efter loven påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Kapitlet indeholder herudover en række øvrige regler om adgangen til at påklage afgørelser efter loven, herunder om klageberettigelse, klagefrist, opsættende virkning og forbud mod udnyttelse af en meddelt tilladelse før klagefristens udløb m.v.

Museumsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1017 af 7. juli 2025, fastsætter i kapitel 8 a forbud mod tilstandsændring af sten- og jorddiger og af fortidsminder. Efter samme kapitel kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet mod tilstandsændringer af sten- og jorddiger. Ved dispensation kan der bl.a. stilles vilkår om, at der etableres erstatningsdiger. For så vidt angår fortidsminder kan kulturministeren i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet mod tilstandsændringer. Ministeren kan i den forbindelse stille

vilkår, herunder om, at der for ansøgerens regning skal udføres en arkæologisk undersøgelse.

Kapitel 8 a i museumsloven indeholder endvidere regler om, at visse afgørelser efter kapitlet kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Herudover er fastsat en række øvrige regler om adgangen til at påklage afgørelser efter kapitlet, herunder om klageberettigelse, klagefrist, opsættende virkning og forbud mod udnyttelse af en meddelt tilladelse før klagefristens udløb m.v.

Efter kapitel VI i lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 69 af 23. januar 2024, (herefter kommunestyrelsesloven) fører Ankestyrelsen tilsyn med, at kommunerne overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Indenrigs- og Sundhedsministeriet er øverste tilsynsmyndighed. Ankestyrelsens tilsyn viger, i det omfang særlige klage- eller tilsynsmyndigheder kan tage stilling til den pågældende sag, jf. kommunestyrelseslovens § 48, stk. 3. De kommunale tilsynsmyndigheder har derfor ikke kompetence til at føre tilsyn for så vidt angår de sager, der kan påklages til f.eks. Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Anlægslove, som i Danmark traditionelt anvendes ved større statslige anlægsprojekter særligt på vej- og baneområdet, indeholder under hensyn til fremdriften i projekterne ofte bestemmelser om fravigelse af anden lovgivning, som den ovenfor beskrevne. Ud over direkte undtagelser fra f.eks. krav om tilladelser og dispensationer ses almindeligvis afskæring af den administrative klageadgang og det kommunale tilsyn samt hjemmel til, at ressortministeren kan beslutte at overtage andre myndigheders beføjelser i enkeltssager, der vedrører projektet, f.eks. behandlingen af en konkret dispensationsansøgning fra anlægsmyndigheden (call-in). Endvidere ses det ofte fastsat, at ministeren kan pålægge kommunalbestyrelsen at tilvejebringe oplysninger til brug for ministerens behandling af sådanne sager.

3.1.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Tilladelser eller dispensationer meddelt til Energinet til brug for projekteringen og etableringen af brinttransmissionssystemet vil efter gældende lovgivning ofte kunne påklages administrativt i henhold til de fastlagte procedurer i den pågældende lovgivning. Det vil ikke alene være Energinet, der som adressat for afgørelsen er klageberettiget, men – afhængig af afgørelsesgrundlaget – også bl.a. ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører, offentlige myndigheder, visse lokale og landsdækkende foreninger og organisationer samt enhver med individuel, væsentlig interesse i sagen. Klager over mange af de ovenfor beskrevne afgørelser vil endvidere som udgangspunkt have opsættende virkning. I det tilfælde, at rekursinstansen finder grundlag for at hjemvise en afgørelse, vil myndigheden desuden efter praksis være nødsaget til at meddele afgørelse om standsning af igangværende arbejde. Videre arbejde med forundersøgelser eller etablering vil herefter skulle afvente, at myndigheden genbehandler sagen. De gældende klageadgange kan derfor indebære be-

tydelige risici og usikkerheder for projektet i form af forsinkelse og fordyrelse.

Det foreslås derfor ved lovforslagets § 7, at afgørelser vedrørende projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet, som træffes efter naturbeskyttelsesloven, skovloven eller museumsloven eller regler udstedt i medfør af disse love, ikke kan påklages til anden administrativ myndighed, samt at de kommunale tilsynsmyndigheder ikke fører tilsyn med kommunalbestyrelsens afgørelser, og herunder kommunalbestyrelsens tilsynspligt, på områderne. Der vil fortsat være mulighed for at indbringe afgørelserne for domstolene. Dog foreslås det, at der skal gælde en frist herfor på seks måneder af hensyn til projektets fremdrift, jf. den foreslåede § 12. Der vil desuden være almindelig adgang til at klage til Folketingets Ombudsmand, hvilket ikke har opsættende virkning.

Under hensyn til realiseringen af brinttransmissionssystemet foreslås det som en undtagelse til ovenstående, at Energinet kan påklage de omfattede afgørelser efter de almindelige regler i de pågældende love. Det kan bl.a. være relevant, hvis Energinet får afslag på en dispensation eller pålægges vilkår for en sådan, som kan medføre forsinkelser. Særligt for så vidt angår kommunalbestyrelsernes afgørelser foreslås det, at Energinet kan påklage disse til klima-, energi- og forsyningsministeren. Ministeren vil have en betydelig indsigt i sammenhængen og rammerne for det samlede projekt, som vil kunne inddrages ved stillingtagen til konkrete klagesager.

Af samme grund foreslås det, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan beslutte at overtage en anden myndigheds beføjelser efter naturbeskyttelsesloven, skovloven eller museumsloven eller regler udstedt i medfør heraf i enkeltssager, der vedrører projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet (call-in). Bestemmelsen kan også være relevant, hvis en myndighed ikke inden for den nødvendige tidsramme træffer afgørelse i en sag, der er af væsentlig betydning for fremdriften i projektet, herunder muligheden for at gennemføre afgørende forundersøgelser.

Endelig foreslås det, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan pålægge kommunalbestyrelsen at tilvejebringe oplysninger til brug for ministerens behandling af klage- og call-in-sager.

De foreslåede bestemmelser ændrer ikke ved, at de omfattede afgørelser som hidtil skal træffes efter reglerne i naturbeskyttelsesloven, skovloven og museumsloven samt regler udstedt i medfør heraf. De krav og betingelser, som gælder for tilladelser og dispensationer m.v. efter disse love og regler, vil således fortsat være gældende. Dette gælder både for andre myndigheders afgørelser, og hvor klima-, energi- og forsyningsministeren træffer afgørelse i en klage- eller call-in-sag. Hvor bestemmelserne i de nævnte love indeholder skønsmæssige beføjelser, og hvor der efter disse kan tages hensyn til en ansøgers, en bygherres eller en samfundsmæssig interesse i et givent projekt, vil hensynet til projektet kunne indgå med betydelig vægt.

De foreslåede bestemmelser vil finde anvendelse for afgørelser og sager vedrørende såvel projekteringen som etableringen af brinttransmissionssystemet. Bestemmelserne er dog særligt rettet imod behovet for fravigelser knyttet til projekteringsfasen, idet det forventes, at der ved den anlægslov, som påtænkes vedtaget forud for etableringen af brinttransmissionssystemet, vil være behov for at fastsætte yderligere fravigelser fra anden lovgivning, tilsvarende hvad der ses i andre anlægslove. Da der i projekteringsfasen primært vil være tale om gennemførelse af diverse forundersøgelser, hvis udstrækning vil være begrænset, og hvor indgrebene som udgangspunkt alene vil have midlertidig karakter, vurderes antallet af borgere og organisationer m.v., som berøres af de foreslåede fravigelser knyttet til projekteringsfasen at være relativt beskedent.

De foreslåede bestemmelser vil alene gælde afgørelser og sager vedrørende projekteringen og etableringen af brinttransmissionssystemet. Afgørelser og sager vedrørende den efterfølgende drift af brinttransmissionssystemet og eventuelle senere ændringer dertil m.v. vil således skulle behandles og vil kunne påklages efter de almindelige regler.

Ved lovforslagets § 11 foreslås det, at klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser samt afgørelser truffet af myndigheder, som ministeren har delegeret beføjelser til, ikke skal kunne påklages til anden administrativ myndighed. Dette vil gælde både for afgørelser truffet efter dette lovforslag og afgørelser efter love og regler nævnt i forslagets § 7, dvs. afgørelser truffet efter naturbeskyttelsesloven, skovloven eller museumsloven eller regler udstedt i medfør heraf vedrørende projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet. Ministerens afgørelser truffet efter dette lovforslag omfatter bl.a. afgørelser af klager over Energinets pålæg af byggelinjer, jf. det foreslåede § 3, stk. 2, og nedlæggelse af forbud, jf. det foreslåede § 4, stk. 5.

Afskæringen er fundet nødvendig af hensyn til projektets fremdrift, idet klagesager vil kunne indebære risici og usikkerheder for projektet i form af forsinkelse og fordyrelse. Der vil fortsat være mulighed for at indbringe de omfattede afgørelser for domstolene, dog inden for en frist på seks måneder, jf. den foreslåede § 12. Der vil desuden være almindelig adgang til at klage til Folketingets Ombudsmand.

Århus-konventionen af 25. juni 1998 vedrører adgangen til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet. EU er kontraherende part i Århus-konventionen. Forslaget ændrer som beskrevet ikke ved, at det fortsat vil være muligt at prøve en sag ved domstolene, og lovforslaget lever op til Århus-konventionen, idet det foreslås fastsat i forslagets § 12, stk. 2, at retten ved søgsmål om miljøforhold skal påse, at omkostningerne ved sagen ikke er uoverkommeligt høje for de berørte parter. Lovforslaget ændrer ikke på domstolenes muligheder for efter gældende ret efter en konkret vurdering at tillægge søgsmål opsættende virkning eller efter en konkret vurdering at afvise søgsmål på grund af manglende retlig interesse, eksempelvis hvis en sagsøger

ikke er tilstrækkeligt konkret berørt af den omhandlede afgørelse. Processen ved danske domstole forudsættes at leve op til kravene i Århus-konventionen m.v. Efter dansk praksis kan enhver, der har retlig interesse efter dansk rets almindelige regler, herunder også organisationer omfattet af Århus-konventionens artikel 2, stk. 5, således bl.a. indbringe spørgsmålet om en lovs forenelighed med EU-retten for de danske domstole. Forpligtelser i henhold til Århus-konventionen er derfor opfyldt ved dansk rets almindelige adgang til at anlægge et civilt søgsmål.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets §§ 7, 11 og 12 og bemærkningerne hertil.

3.2. Adgang til forundersøgelser

3.2.1. Gældende ret

Det følger af § 3 i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom, jf. lovbekendtgørelse nr. 386 af 13. april 2023, (herefter ekspropriationsprocesloven), at anlægsmyndigheden kan foretage de nødvendige forberedende opmålinger, nivellementer og andre tekniske forarbejder og undersøgelser, når der i lovgivningen er hjemmel til ekspropriation. Under samme betingelser kan anlægsmyndigheden foretage arkæologiske forundersøgelser. De angivne undersøgelser skal varsles mindst 14 dage før gennemførelsen, dog mindst 28 dage for så vidt angår arkæologiske forundersøgelser. Forvoldes der skader ved arbejderne, fastsættes erstatning herfor efter ekspropriationsproceslovens regler om ekspropriationserstatningers fastsættelse. Den, der forsætligt borttager, forvansker eller beskadiger afmærkninger, som foretages i forbindelse med forarbejderne, straffes med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter straffeloven.

Lov om gasforsyning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1100 af 16. august 2023 med senere ændringer, (herefter gasforsyningsloven) finder også anvendelse på brint, jf. gasforsyningslovens § 2, stk. 1.

Efter § 55, stk. 1, i gasforsyningsloven kan klima-, energi- og forsyningsministeren til etablering og drift af de nødvendige transmissionssystemer, når almenvellet kræver det, tillade, at der iværksættes ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Energinet har på dette grundlag adgang til at foretage de i ekspropriationsprocesloven angivne forundersøgelser m.v. i forbindelse med projekteringen og etableringen af brinttransmissionssystemet omfattet af forslaget.

3.2.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det er afgørende for realiseringen af projektet inden for tidsplanen, at Energinet har adgang til at foretage alle nødvendige forundersøgelser uden at være afhængig af at skulle afvente en senere ekspropriation.

For at sikre, at der ikke med forsinkelse til følge kan rejses tvivl om omfanget af Energinets forundersøgellesadgang efter ekspropriationsproceslovens § 3, jf. gasforsyningslovens § 55, foreslås en nyaffattet, konkret afstemt bred hjemmel til foretagelse af forundersøgelser specifikt gældende for projekteringen og etableringen af brinttransmissionssystemet omfattet af forslaget. Herved sikres samtidig samlede og transparente retlige rammer omkring projektet.

Det foreslås bl.a., at forundersøgellesadgangen omfatter alle typer af undersøgelser, som Energinet vurderer er nødvendige. Herudover foreslås det fastslået, at adgangen omfatter undersøgelser relateret til nødvendige supplerende foranstaltninger. Dette kan bl.a. være etablering af adgangsveje og oplagspladser, af erstatningsnatur eller af klimarelaterede afværgeforanstaltninger, f.eks. udpegnings af arealer til bortledning og nedsivning af vand.

Det foreslås endvidere, at det i bestemmelsen angives direkte, at adgangen til en privat ejendom kan ske uden retskendelse mod behørig legitimation, hvis det skønnes nødvendigt.

Lignende bestemmelser om adgang til forundersøgelser, for så vidt angår retten til adgang uden retskendelse og undersøgelser relateret til etablering af klimarelaterede afværgeforanstaltninger, findes bl.a. i § 99 i lov om offentlige veje m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 435 af 24. april 2024 med senere ændringer, (herefter vejloven) og § 38 i jernbaneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1091 af 11. august 2023 med senere ændringer.

De foreslåede varslingsfrister, erstatningsregler og strafbestemmelser svarer i det væsentlige til de gældende bestemmelser herom i ekspropriationsproceslovens § 3.

3.3. Pålæg af byggelinjer og mulighed for overtagelse af arealer

3.3.1. Gældende ret

Byggelinjer anvendes bl.a. på vej- og baneområdet til at sikre gennemførelsen af anlæg mod forstyrrelser ved, i en afgrænset periode frem mod anlægsarbejdet, at begrænse muligheden for at opføre ny bebyggelse m.v. inden for de pålagte byggelinjer. Forud for et eventuelt pålæg af byggelinjer kan anlægsmyndigheden midlertidigt nedlægge forbud mod de samme foranstaltninger, som kan hindres ved byggelinjer.

Efter tinglysningslovens § 1, stk. 1, skal rettigheder over fast ejendom som udgangspunkt tinglyses for at opnå beskyttelse mod aftaler om ejendommen og mod retsforfølgning. Der foretages imidlertid i en række tilfælde tinglysning af rettigheder, selv om tinglysningen ikke i sig selv er nødvendig til beskyttelse af rettigheden. Det er bl.a. tilfældet i forhold til byggelinjer pålagt efter vejloven og jernbaneloven, der skal respekteres af enhver fra datoen for pålæggets offentliggørelse, uanset hvornår deres rettigheder er erhvervet. Gyldighedsvirkningen af byggelinjepålæg efter vejloven og jernba-

neloven er dermed knyttet til offentliggørelsen, men vej- eller jernbanemyndigheden er dog forpligtet til at tinglyse pålagte byggelinjer.

Byggelinjer er som udgangspunkt erstatningsfri regulering. Hjemmel til byggelinjepålæg suppleres imidlertid på vej- og baneområdet af en ret for ejeren til at kræve, at anlægsmyndigheden overtager et areal, som er pålagt byggelinjer, hvis ejeren derved f.eks. afskæres fra en rimelig udnyttelse af arealet.

Der er ikke hjemmel til pålæg af byggelinjer, nedlæggelse af forbud eller overtagelse i den forbindelse i gasforsyningsloven eller anden lovgivning relevant for nærværende projekt.

Det fremgår af visse love, herunder § 45 i vejloven og § 33 i jernbaneloven, og en række projekteringslove på Transportministeriets område, at der – ud over de ovennævnte tilfælde, hvor der er pålagt byggelinjer – efter anmodning fra ejeren i særlige tilfælde kan ske overtagelse af en ejendom, før tidspunktet for de ordinære ekspropriationer. Det er en betingelse, at ejendommen berøres særligt indgribende af en projekterings- eller anlægsaktivitet i forbindelse med et projekt omfattet af de pågældende love, og at ejendommen ikke kan afhændes på normale vilkår.

Der er ikke i gasforsyningsloven eller anden lovgivning, som er relevant for nærværende projekt, hjemmel til, at en ejer af en ejendom, som forventes eksproprieret, kan begære denne overtaget på et tidligere tidspunkt end de ordinære ekspropriationer.

Energinet er, som statsejet infrastrukturselskab etableret ved lov, underlagt legalitetsprincippet og øvrige forvaltningsretlige krav og principper. Energinet kan alene varetage virksomhed, som ligger inden for Energinets formål, jf. § 2, stk. 1, i lov om Energinet, og som Energinet derudover har hjemmel i enten § 2, stk. 2, i lov om Energinet eller relevant sektorlovgivning til at varetage. Energinet kan ikke afholde omkostninger til aktiviteter, som ikke er omfattet af eller har nødvendig tilknytning til virksomhed, som Energinet kan varetage. Omkostninger til arealerhvervelse skal derfor være et led i Energinets varetagelse af sine lovhjemlede opgaver og de retlige forpligtelser for Energinet, som følger heraf.

3.3.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det foreslås, at Energinet får bemyndigelse til at sikre de nødvendige arealer til brinttransmissionssystemet ved at kunne pålægge byggelinjer, nedlægge forbud og overtage arealer.

Muligheden for at pålægge byggelinjer vil sikre projektet mod forstyrrelse, eller i yderste konsekvens umuliggørelse, og samtidig sikre ejere og brugere af de berørte ejendomme mod senere krav om nedrivning af bygninger m.v., der eventuelt lige så godt kunne være placeret andre steder på ejendommen.

Hvis byggelinjer pålægges, vil ejere og brugere af de berørte ejendomme ikke uden tilladelse fra Energinet kunne opføre ny bebyggelse eller andre indretninger af blivende art eller foretage væsentlige forandringer i eksisterende bebyggelse m.v. Et byggelinjepålæg vil være tidsbegrænset til højst 10 år, men der vil kunne træffes en ny afgørelse om byggelinjepålæg i op til 10 år yderligere, hvis der er behov for at opretholde en pålagt byggelinje. Energinet vil ved et eventuelt pålæg eller forlængelse heraf konkret skulle vurdere, om en varighed under 10 år vil være tilstrækkelig.

Det foreslås, at Energinet skal tinglyse byggelinjepålæg, men at gyldighedsvirkningen knyttes til den forudgående offentliggørelse af pålæggene, som Energinet også skal forestå. Tinglysningen vil således ikke få nogen rettighedsbeskyttende funktion, men skal tjene til oplysning af borgere og virksomheder. Herved fraviges det almindelige udgangspunkt efter tinglysningslovens § 1, stk. 1. Dette skal sikre, at den foreslåede ordning svarer til, hvad der gælder for så vidt angår offentliggørelse og tinglysning af tilsvarende byggelinjepålæg på vej- og baneområdet.

Tilsvarende hvad der gælder på bl.a. på vej- og baneområdet foreslås det endvidere, at Energinet, forud for et eventuelt pålæg af byggelinjer, kan nedlægge forbud mod de samme foranstaltninger, som kan hindres ved byggelinjer. Et sådant forbud vil kunne nedlægges for en periode af højst et år og vil ikke kunne nedlægges mere end én gang.

For at sikre de berørte borgere og erhvervsvirksomheder en tilfredsstillende retsstilling foreslås samtidig, at disse i visse tilfælde kan kræve, at Energinet overtager arealer, som er pålagt byggelinjer, bl.a. hvis de derved afskæres fra en rimelig udnyttelse af arealerne.

Ud over overtagelse i forbindelse med pålæg af byggelinjer foreslås det, at der indsættes en bestemmelse svarende til bl.a. vej- og baneområdet, hvorefter Energinet efter anmodning fra ejeren af en ejendom, selv om den ikke er pålagt byggelinjer, i særlige tilfælde kan overtage ejendommen, før det tidspunkt hvor der kan foretages ekspropriation, hvis ejendommen berøres særligt indgribende af en aktivitet i forbindelse med projekteringen eller etableringen af brint-transmissionssystemet nævnt i § 1, og ejendommen ikke kan afhændes på normale vilkår.

Det foreslås, at hvis Energinet afslår ejerens anmodning, eller hvis der ikke kan opnås enighed om prisen for ejendommens overtagelse, kan sagen indbringes for ekspropriations- og taksationsmyndighederne i henhold til ekspropriationsprocesloven.

Det foreslåede vil medføre, at Energinet og ekspropriations- og taksationsmyndigheder vil kunne komme i besiddelse af personoplysninger, herunder følsomme personoplysninger, i forbindelse med behandling af konkrete anmodninger om fremrykket overtagelse og eventuel klagesagsbehandling. Anmodning vil i nogle tilfælde blive begrundet i, at ejeren har særlige personlige årsager til at ønske ejendom-

men overtaget før det tidspunkt, hvor der kan foretages ekspropriation. Særlige personlige årsager kan f.eks. være sygdom, alder, familiemæssige forhold eller andre sociale grunde, jf. nærmere bemærkningerne til § 5, stk. 2, og § 6, stk. 1. En anmodning om fremrykket overtagelse vil derfor i visse tilfælde indeholde følsomme personoplysninger, f.eks. helbredsoplysninger. Med hensyn til personoplysninger forudsættes det generelt, at Energinet og ekspropriations- og taksationsmyndighederne iagttager reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven, herunder de databeskyttelsesretlige principper i forordningens artikel 5 og reglerne om oplysningspligt over for den registrerede i artikel 13 og 14, herunder med hensyn til de eventuelle følsomme personoplysninger, som måtte indgå i sagen.

For nærmere om byggelinjer, forbud og overtagelse henvises til lovforslagets §§ 2-6 og bemærkningerne hertil.

3.4. Ekspropriation

3.4.1. Gældende ret

Af grundlovens § 73, stk. 1, fremgår det, at ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.

Gasforsyningsloven finder også anvendelse på brint, jf. gasforsyningslovens § 2, stk. 1.

Det følger af gasforsyningslovens § 55, stk. 1, at klima-, energi- og forsyningsministeren, når almenvellet kræver det, kan tillade, at der iværksættes ekspropriation vedrørende fast ejendom til etablering og drift af de nødvendige transmissionssystemer, herunder klynger.

Ifølge gasforsyningslovens § 55, stk. 5, finder ekspropriation i henhold til bl.a. stk. 1 sted efter reglerne i ekspropriationsprocesloven.

Ekspropriationsprocesloven indeholder regler om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom for staten eller for koncessionerede selskaber, når der i lovgivningen er hjemlet ekspropriation til formålet.

Af kapitel 4 i ekspropriationsprocesloven fremgår bl.a., at når transportministeren har henvist ekspropriationsbegæringen til behandling ved en ekspropriationskommission, skal ekspropriationskommissionen afholde en besigtigelsesforretning på stedet, jf. § 12, stk. 1. Under besigtigelsesforretningen foretager kommissionen en almindelig prøvelse af det foreliggende projekt, jf. § 12. Hvis anlægsmyndigheden efter besigtigelsesforretningen ønsker at gennemføre projektet, træffer transportministeren beslutning om meddelelse af ekspropriationsbemyndigelse, medmindre beslutning herom er truffet før besigtigelsen, jf. ekspropriationsproceslovens § 14, stk. 1. Ekspropriationskommissionen afholder herefter ekspropriationsforretning.

For ekspropriationer efter ekspropriationsprocesloven fore-

tager ekspropriationskommissionen derfor en tilbundsgående prøvelse af, om den enkelte ekspropriation er nødvendig. Kravet om, at ekspropriationen skal være nødvendig, indebærer bl.a., at det almindelige proportionalitetsprincip skal være opfyldt. Tvangsmæssig afståelse af ejendom kan således ikke gennemføres, hvis det, der tilsigtes med ekspropriationen, kan gennemføres på en for grundejeren mindre indgribende måde.

De tilladelser i henhold til anden lovgivning, der er nødvendige for at gennemføre de foranstaltninger, der ønskes eksproprieret til, skal som udgangspunkt være til stede på tidspunktet for ekspropriationsbeslutningen. Dette kan f.eks. være tilladelse efter § 25 i miljøvurderingsloven og plangrundlag efter planloven m.v. Det er anlægsmyndighedens ansvar at have indhentet de nødvendige tilladelser efter anden lovgivning, hvilket påses af ekspropriationskommissionen.

Spørgsmål om erstatningens størrelse ved aftaler på ekspropriationslignende vilkår kan ikke indbringes for ekspropriations- og taksationsmyndighederne i henhold til ekspropriationsprocesloven eller en anden administrativ instans, hverken i medfør af gasforsyningsloven eller i medfør af andre regler, der er relevante for nærværende projekt.

3.4.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det forventes, at hovedparten af de ekspropriationer, der bliver nødvendige for etableringen af brinttransmissionssystemet, sker med den kommende anlægslov.

Ekspropriation til brug for brinttransmissionssystemet vil også kunne ske efter de gældende regler i gasforsyningsloven. I praksis vil dette dog vanskeligt kunne lade sig gøre, før den planlagte anlægslov er vedtaget, da de nødvendige tilladelser m.v. til projektet som helhed først forventes at blive givet med anlægsloven eller i perioden herefter, og betingelserne for ekspropriation efter de gældende regler og praksis formentlig ikke vil være opfyldt.

Der kan imidlertid opstå behov for, at Energinet kan erhverve arealer eller rettigheder over arealer allerede i projekteringsfasen, for at de nødvendige undersøgelser og forberedende foranstaltninger kan foretages. Dette vurderes særlig at kunne være relevant, hvis de arkæologiske forundersøgelser viser, at der skal foretages egentlige arkæologiske udgravninger, før der kan foretages anlægsarbejder på det pågældende areal. Det kan f.eks. også blive relevant, hvis de foretagne miljøundersøgelser og vurderingerne heraf viser, at det er nødvendigt at etablere erstatningsnatur, forud for at eksisterende beskyttet natur, herunder både beskyttede naturtyper, fredskovpligtig skov og biotoper og diger, der fungerer som levesteder for beskyttede arter, påvirkes af anlægsarbejdet. Da det ikke er sikkert, at alle de nødvendige rettigheder kan erhverves ved aftale, kan der blive behov for ekspropriation.

Det foreslås derfor i lovens § 9 at indsætte en hjemmel til at foretage ekspropriation allerede i projekteringsfasen.

Ekspropriation vil efter grundlovens § 73 kun kunne ske, hvis det er nødvendigt af hensyn til almenvellet. Der vil derfor kun kunne ske ekspropriation, hvis der er en høj grad af sikkerhed for, at de foranstaltninger, der eksproprieres til, vil være nødvendige for, at etablering af brinttransmissionssystemet kan fuldføres i 2030. Da tidsplanen for etableringen forudsætter, at etableringen kan påbegyndes umiddelbart efter vedtagelse af en anlægslov, kan det være nødvendigt at foretage visse foranstaltninger, som kræver ekspropriation, på et tidligere tidspunkt end det efter de gældende regler ville blive anset for nødvendigt. Ved vurderingen af nødvendigheden af en ekspropriation, vil der med lovforslaget skulle lægges betydelig vægt på hensynet til, at de nødvendige foranstaltninger til forberedelse af etableringen af brinttransmissionssystemet kan ske så tidligt, at der ikke skabes forsinkelser af selve etableringen.

Den foreslåede hjemmel vil derfor kunne anvendes, selv om de nødvendige tilladelser og dispensationer m.v. til etablering af selve anlægget, der efter gældende ret vil skulle foreligge, før der kan foretages ekspropriation, endnu ikke er givet, idet de først gives ved eller i forlængelse af anlægsloven.

Den foreslåede hjemmel til ekspropriation vil imidlertid ikke kunne bringes i anvendelse, før Energinet har indhentet de nødvendige tilladelser og dispensationer vedrørende de konkrete aktiviteter, som Energinet vil ekspropriere ret til at gennemføre på de konkret berørte ejendomme, eller der er opnået bindende forhåndstilsagn el.lign.

I visse tilfælde kan der opnås enighed mellem Energinet og en lodsejer om erhvervelse af en rettighed, men ikke om erstatningens størrelse.

Der kan f.eks. være tale om tilfælde, hvor der er indgået aftale på ekspropriationslignende vilkår om rettigheder over et areal i en begrænset periode, f.eks. til midlertidige foranstaltninger, og hvor erstatningen først kan opgøres senere, ved tilbagelevering af arealet. Der kan også være tale om tilfælde, hvor erstatningen kan opgøres umiddelbart i forbindelse med indgåelse af aftalen, men der ikke kan opnås enighed om størrelsen.

Det vurderes, at det er hensigtsmæssigt, at der skal være mulighed for at indbringe spørgsmålet om erstatning for en anden uvildig instans ud over domstolene. Hvis en sådan mulighed ikke findes, kan det afholde lodsejere fra at indgå aftale, særlig i de tilfælde, hvor erstatningen først kan fastsættes senere, og det kan derfor føre til flere egentlige ekspropriationer. Samtidig vurderes det, for at sikre et ensartet erstatningsniveau for aftaler og egentlige ekspropriationer, at det er mest hensigtsmæssigt, at erstatningen i disse tilfælde fastsættes af samme instans, som ville skulle tage stilling hertil, hvis erhvervelsen var sket ved ekspropriation.

Det foreslås derfor, at spørgsmålet om erstatning i sådanne

tilfælde kan indbringes for en ekspropriationskommission nedsat efter ekspropriationsprocesloven.

Efter forslaget vil der derudover være adgang til at indbringe ekspropriationskommissionens afgørelse for en taksationskommission nedsat efter ekspropriationsprocesloven.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes at medføre økonomiske konsekvenser for staten.

Med lovforslaget foreslås mulighed for hjemtagelse af sagsbehandling af enkeltsager efter naturbeskyttelsesloven, skovloven og museumsloven, samt regler udstedt i medfør heraf ved brug af call-in. Myndighedsbehandling af disse sager varetages normalt af bl.a. kommunalbestyrelsen, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø eller kulturministeren, og det vil derfor have både økonomiske og implementeringsmæssige konsekvenser for staten, såfremt der gøres brug af call-in-bestemmelsen.

Merudgifter i forbindelse med ressourcebehovet i Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet finansieres via interne omprioriteringer under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets egen ramme.

Lovforslaget vurderes at ville medføre implementeringskonsekvenser for staten.

Lovforslaget indeholder bestemmelser, der giver Energinet en række værktøjer til at sikre, at brinttransmissionssystemet kan etableres inden for den fastlagte tidsplan. Enkelte af disse bestemmelser kan forventes at medføre en øget mængde opgaver i Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, herunder Energistyrelsen.

Eksempler på opgaver som følge af lovforslaget kan være sagsbehandling af enkeltsager ved anvendelse af den foreslåede call-in-bestemmelse og klagesagsbehandling vedr. byggelinjepålæg, forbud og afgørelser vedrørende projektet truffet efter naturbeskyttelsesloven, skovloven og museumsloven, samt regler udstedt i medfør heraf.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for regionerne.

Ved brug af den foreslåede call-in-bestemmelse på enkeltsager, som normalt behandles af kommunalbestyrelsen, vil arbejdsomængden i den enkelte kommune blive mindsket. I og med at der vil være tale om relativt få enkeltsager, og idet klima-, energi- og forsyningsministeren til brug for behandlingen af indkaldte sager vil kunne pålægge kommunalbestyrelsen at tilvejebringe visse oplysninger, vil dette dog samlet set have en minimal påvirkning på den samlede arbejdsomængde i den enkelte kommune, og det forventes derfor ikke, at anvendelse af call-in-bestemmelsen vil have økonomiske konsekvenser for de enkelte kommuner.

Forslaget om, at en kommunalbestyrelse skal informere

Energinet, inden der gives tilladelse til byggeri m.v. på ejendomme, der berøres af projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet, vurderes ligeledes alene at ville medføre meget begrænsede konsekvenser for kommunerne.

Det vurderes desuden, at lovforslaget er i overensstemmelse med de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget giver Energinet mulighed for at pålægge byggelinjer. Såfremt denne mulighed udnyttes, kan det have administrative konsekvenser for eventuelle virksomheder, der ønsker at gennemføre byggearbejde inden for byggelinjerne, idet dette først vil kunne iværksættes, efter der er indhentet oplysning hos Energinet om, hvorvidt arbejdet vil komme i strid med byggelinjepålægget, og efter at have opnået Energinets tilladelse hertil. De økonomiske konsekvenser forbundet med afslag på at kunne opføre ny bebyggelse m.v., samt for eventuelle virksomheder, over for hvilke Energinet udnytter den foreslåede mulighed for at nedlægge forbud mod opførelse af ny bebyggelse m.v., vil være begrænsede, idet der forventeligt vil være tale om bebyggelse, der ellers senere ville kunne kræves nedrevet. Samtidig vil både virksomheder, hvis arealer pålægges byggelinjer, og hvis ejendom berøres særligt indgribende af projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet, i visse særlige tilfælde kunne kræve, at Energinet overtager disse arealer og ejendomme mod erstatning. Dette vil kræve fremsendelse af en anmodning herom.

Lovforslaget vurderes potentielt at få økonomiske og administrative konsekvenser for Energinet. Energinet har den 28. august 2025 modtaget godkendelse af projektet i henhold til § 4 i lov om Energinet. I medfør af godkendelsen finansieres Energinets anlægsomkostninger af den statslige låneramme (såkaldt "genudlån") afsat med den politiske aftale "Brintinfrastruktur til Tyskland: Muliggørelse af Syvtallet". Derudover tilvejebringer staten et statsligt driftstilskud, der skal finansiere Energinets udgifter med henblik på at bringe tariffen på niveau med Energinets forventninger til markedets betalingsvillighed, jf. den politiske aftale. Økonomiske og administrative konsekvenser for Energinet som følge af lovforslaget forventes dækket af den overordnede finansiering af projektet.

De økonomiske og administrative konsekvenser for Energinet vil afhænge af, hvorledes værktøjerne i de enkelte bestemmelser vil blive brugt i det videre arbejde med projektet. Energinet må f.eks. forventes at få en øget opgaveomængde, såfremt den foreslåede mulighed for pålæg af byggelinjer udnyttes. Herudover vil eventuelle anmodninger om tidligere overtagelse af arealer indebære behov for sagsbehandling ved Energinet, og kan desuden medføre øgede eller fremrykkede omkostninger, såfremt der er borgere, der får medhold i deres anmodning.

Samlet set vurderes det, at de administrative konsekvenser

for erhvervslivet ikke vil overstige bagatelgrænsen på 4 mio. kr.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Såfremt lovforslagets bestemmelse, der giver Energinet mulighed for pålæg af byggelinjer, udmøntes i faktiske pålæg, kan det have administrative konsekvenser for borgere, der ønsker at gennemføre byggearbejde inden for byggelinjerne, idet dette først vil kunne iværksættes, efter der er indhentet oplysning hos Energinet om, hvorvidt arbejdet vil komme i strid med byggelinjepålægget, og efter at have opnået Energinets tilladelse hertil.

Lovforslaget afskærer adgangen til at påklage afgørelser vedrørende projektet, som træffes efter naturbeskyttelsesloven, skovloven eller museumsloven eller regler udstedt i medfør heraf, til anden administrativ myndighed. Dette indebærer, at borgerne vil være henvist til domstolene, hvis de ønsker en afgørelse prøvet.

7. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke klimamæssige konsekvenser.

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljø- og naturmæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Med lovforslagets §§ 7 og 11 foreslås det, at klageadgangen afskæres i forhold til en række tilladelser og dispensationer m.v., som Energinet forventeligt skal indhente efter anden lovgivning, samt i forhold til klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser efter dette lovforslag.

EU er kontraherende part i Århus-konventionen af 25. juni 1998. Processen ved danske domstole forudsættes at leve op til kravene i Århus-konventionen beskrevet i pkt. 3.1.2. Efter dansk praksis kan enhver, der har retlig interesse efter dansk rets almindelige regler, herunder også organisationer omfattet af Århus-konventionens artikel 2, stk. 5, således bl.a. indbringe spørgsmål om lovligheden af forvaltningsakter for de danske domstole. I lyset af EU-Domstolens dom af 13. februar 2014 i sag C-530/11, Kommissionen mod Storbritannien, præciseres i forslagens § 12, stk. 2, at retten ved søgsmål om forhold vedrørende miljøet, der er omfattet af loven, skal påse, at omkostningerne ved sagen ikke er uoverkommeligt høje for de berørte parter. Forpligtelsen vil påhvile samtlige retsinstanser.

Med lovforslagets § 12, stk. 2, og øvrige nationale regler vedrørende sagsomkostninger og adgang til foreløbige retsmidler m.v. vurderes lovforslaget, herunder de foreslåede bestemmelser om afskæring af klageadgang, at leve op til Århus-konventionens regler om adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet. Der henvises til lovforslagets § 12 og bemærkningerne hertil.

Lovforslaget indeholder i øvrigt ikke EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 9. juli 2025 til den 21. august 2025 (43 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Alle landets kommuner, Accura Advokatpartnerselskab, ADB (Association Dansk Biobrændsel), Advokatrådet - Advokatsamfundet, Affald Plus, Akademikerne, Akademisk Arkitektforening, Aluminium Danmark, Andel, Ankenævnet på Energiområdet, Antenneforeningen Vejen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdstilsynet, ARI (Affald- og ressourceindustrien under DI), Artelia A/S, Asfaltindustrien, BAT-kartellet, BattMan Energy ApS, Better Energy, Billund Vand A/S, Biobrændselsforeningen, Biofos A/S, Blik- og Rørarbejderforbundet, Bopa Law, Borger, Bornholms Energi og Forsyning (BEOF), Brancheforeningen Dansk Luftfart, Brancheforeningen for møller, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, Brancheforeningen for Skov, Have og Park-Forretninger, Brancheforeningen for Små- og Mellemstore Vindmøller, Branchehuset, Brintbranchen, Brunata, Bryggeriforeningen, BUILD, Business Danmark, Business Region MidtVest (BRMV), Bygge-, anlægs- og Trækartellet (BATT-kartellet), Byggecentrum, Byggeskadebogen, Bygningssagkyndige & Energikonsulenter, Bærebros A/S, C4 – Carbon Capture Cluster Copenhagen, Center for Electric Power and Energy (DTU), Centrica Energy Trading A/S, CEPOS, Cerius, CO-industri, Concito, Copenhagen Infrastructure Partners, Copenhagen Merchants, COWI, Crossbridge Energy Fredericia, Crossbridge Energy Fredericia, CTR, Daka, DAKOFA, Dana Petroleum, DANAK (Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond), DANICA RESOURCES APS, Danmarks Almene Boliger (BL), Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Frie Autocampere, Danmarks Jordbrugsforskning, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Skibskredit, Danmarks Tekniske Universitet (DTU), Danoil Exploration A/S, Dansk Affaldsforening, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Dansk Biotek, Dansk Byggeri, Dansk Center for Lys, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Facilities Management (DFM), Dansk Fjernvarme, Dansk Gartneri, Dansk Gasteknisk Center (DGC), Dansk halm, Dansk Industri, Dansk Landbrugsrådgivning, Dansk Maskinhandlerforening, Dansk Metal, Dansk Methanolforening, Dansk Miljøteknologi, Dansk Producentansvarssystem, Dansk Retursystem A/S, Dansk Skovforening, Dansk Solcelleforening, Dansk Standard, Dansk Told- og Skatteforbund, Dansk Transport og Logistik (DLTL), Dansk Varefakta Nævn, Danske Advokater, Danske Annoncører og Markedsførere, Danske Arkitektvirksomheder, DANSKE ARK, Danske Bygningscenter, Danske Commodities A/S, Danske Energiforbrugere (DENFO), Danske Havne, Danske Maritime, Danske Mediedistributører, Danske Rederier, Danske Regioner, Danske Tegl, Danske Udlejere, Danske Vandværker, DANVA (Dansk Vand- og Spildevandsforening), DANVAK, Dataetisk Råd, Datatilsynet, DCC Energi Naturgas, Decentral Energi, DELTA Dansk Elektronik, DI, DKCPC, DOF BirdLife, Dommerfuldmægtigforeningen,

Drivkraft Danmark, DTU – Myndighedsbetjening, E. ON Danmark A/S, EA Energianalyse, EBO Consult A/S, EmballageIndustrien, Energi Danmark, Energi Fyn, Energi- og Bygningsrådgivning A/S (EBAS), Energiforum Danmark, Energifællesskaber, Energiklagenævnet, Energinet, Energisammenslutningen, Energisystemer ApS, Energitjenesten, Energycluster, Enyday, Erhvervsflyvningens Sammenslutning (ES-DAA), European Energy, Eurowind Energy A/S, Everfuel, Evida, EWE Energie AG, Fagligt Fælles Forbund (3F), FDM, FDO, FH - Fagbevægelsens Hovedorganisation, Finans og Leasing, Finansforbundet, Finansrådet, Realkreditforeningen og Realkreditrådet - FinansDanmark, Fjernvarme Fyn, Fonden Kraka, Forbrugerrådet Tænk, Forenede Danske El-bilister (FDEL), Foreningen af Danske Skatteankenævne, Foreningen af fabrikanten og importører af elektriske belysningsarmaturer (FABA), Foreningen af fabrikanten og importører af elektriske husholdningsapparater (FEHA), Foreningen af Rådgivende Ingeniører (FRI), Foreningen Biogasbranchen, Foreningen Danske Revisorer, Fors A/S, Forsikring & Pension, Forsikringsmæglerforeningen, Forsyningstilsynet, Fredericia Spildevand A/S, Frederiksberg Forsyning, Frederiksberg Kommune, Frie Funktionærer, FSE, FSR Danske revisorer, G, GAFSAM, Gaz-system, Gentofte og Gladsaxe Fjernvarme, Get2Grid, GRAKOM, Green Power Denmark, Greenpeace, Grundfos, GTS (Godkendt Teknologisk service), H2 Energy Esbjerg, Havarikommisionen for Offshore Olie- og Gasaktiviteter, Hess Denmark ApS, HK-Kommunal, HK-Privat, HOFOR A/S, HOFOR el og varme, HOFOR Fjernkøling A/S, HOFOR Vind A/S, HORESTA, Hulgaard advokater, IBIS, Ineos Danmark, Ingeniørforeningen i Danmark (IDA), Institut for produktudvikling (IPU), Intelligent Energi, Investering Danmark, Ista Danmark A/S, IT-Branchen, Justitia, Kjærgaard A/S, Klimabevægelsen, KlimaEnergi A/S, Klimarådet, Kommissarius ved Statens Ekspropriationer i Jylland, Kommissarius ved Statens Ekspropriationer på Øerne, KommuneKredit, Kommunernes Landsforening, Kooperationen (Den Kooperative arbejdsgiver- og interesseorganisation i Danmark), Kraka, Kredsløb A/S, Kræftens Bekæmpelse, Københavns Kommune - Teknik- og Miljøforvaltningen, Københavns Kom-

mune - Økonomiforvaltningen, Københavns Kulturcenter, Københavns Universitet, Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Landinspektørforeningen, Landsbyggefonden, Landsforeningen af Solcelleejere, Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug, Landsforeningen Naboeer til Kæmpevindmøller, Landsforeningen Polio-, Trafik- og Ulykkesskadede, LCA Center, Lederne Søfart, Ledernes Hovedorganisation, Lokale Pengeinstitutter, Lundsby Biogas, Mellemfolkeligt Samvirke, Middelgrundens Vindmøllelaug, Mobility Denmark, MorGen Energy, Maabjerg Energy Center - MEC, N1 A/S, Nasdaq OMX Copenhagen A/S, Nationalbanken, Nationalt Center for Miljø og Energi, Nature Energy, Neptune Energy Denmark ApS, NetVarme, Niras, NOAH Energi og Klima, Nordisk Energirådgivning ApS, Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi, Noreco, Norlys, NRGi Renewables A/S, Nuuday, Nærbutikkernes landsforening, Nævnens Hus, Olie Gas Danmark, Otto Kjær, Oxfam IBIS, Partnerskabet for Bølgekraft, Plan og Projekt, Planenergi, Plastindustrien, Plesner Advokatpartnerselskab, Procesindustrien, Radius Elnet A/S, Rambøll, Reel Energioplysning (REO), Regstrup Natur og miljøforening, Rejsearbejdere.dk, Rejsearrangører i Danmark, Restaurationsbranchen.dk, RWE Renewables Denmark A/S, Rådet for Bæredygtig Trafik, rådet for Bæredygtigt Byggeri, Rådet for grøn omstilling, SEGES, Serviceforbundet, Siemens Gamesa, SKAD - Autorskade- og Køretøjsopbyggerbranchen i Danmark, Skovgaard Energy, SMV danmark, SMVdanmark, Solar Lightning Consultants ApS, SRF Skattefaglig Forening, Substain, Synergi, TEKNIQ Arbejdsgiverne, Teknologisk Institut, Total S. A., TREFOR/EWIL, T-REGS, Varmepumpeindustrien, Vattenfall A/S, Vedvarende Energi, Vejle Spildevand, VEKS, VELTEK, VELTEK – VVS- og El-Tekniske Leverandørers Brancheforening, Verdens Skove, Verdo Randers, Vestas, Vestas Wind systems A/S, Vestforbrænding, Vin og Spiritus Organisationen i Danmark, Vindenergi Danmark, VisitDenmark, Wind Estate A/S, Wintershall Nordsø B. V., WWF Verdensnaturfonden, Ældre Sagen, Økologisk Landsforening, Ørsted, Aalborg Forsyning, Aalborg Portland A/S, Aalborg Universitet, Aarhus Universitet og 92-Gruppen.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Gør klima- energi- og forsyningsministeren brug af muligheden for at hjemtage sagsbehandlingen af visse enkeltsager fra kommunalbestyrelser og andre myndigheder, vil dette, i tillæg til behandlingen af klager relateret til projektet, medføre en øget opgavemængde i Klima- Energi- og Forsyningsministeriet og dertil knyttede øgede udgifter.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Gør klima- energi- og forsyningsministeren brug af muligheden for at hjemtage sagsbehandlingen af visse enkeltsager fra kommunalbestyrelser og andre myndigheder, vil dette, i tillæg til behandlingen af klager relateret

		til projektet, medføre en øget opgavemængde i Klima- Energi- og Forsyningsministeriet.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Energinets mulighed for at afslå opførelse af ny bebyggelse m.v. inden for byggelinjer, eller nedlægge forbud herimod henset til projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet, kan medføre begrænsede negative økonomiske konsekvenser for eventuelt berørte virksomheder. De økonomiske konsekvenser for Energinet vil afhænge af den konkrete anvendelse af de hjemlede værktøjer og den dermed forbundne øgede opgavemængde, f.eks. i form af pålæg og administration af byggelinjer. Eventuelle anmodninger om tidlige overtagelse af arealer vil indebære behov for sagsbehandling ved Energinet og kan desuden medføre øgede eller fremrykkede omkostninger.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Lovforslagets bestemmelser kan medføre administrative konsekvenser for virksomheder, der ønsker at gennemføre byggearbejde inden for pålagte byggelinjer. Energinet må forventes at få en øget opgavemængde, herunder i forbindelse med behandling af anmodninger om tidlig overtagelse eller pålæg af byggelinjer. Konsekvenserne afhænger dog af, hvordan lovforslagets værktøjer bruges.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Lovforslagets bestemmelser kan medføre administrative konsekvenser for borgere, der ønsker at gennemføre byggearbejde inden for pålagte byggelinjer. Dertil afskæres borgernes administrative klageadgang efter en række love, hvorefter borgerne vil være henvist til domstolene, hvis de ønsker en afgørelse prøvet.
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	EU er kontraherende part i Århus-konventionen af 25. juni 1998. Lovforslagets bestemmelser vurderes at leve op til Århus-konventionens regler om adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Det foreslås i § 1, at loven finder anvendelse på et brinttransmissionssystem fra Esbjerg til den dansk-tyske lande-

grænse med forbindelse til det tyske brinttransmissionssystem.

Den foreslåede bestemmelse vil alene fastsætte anvendelsesområdet for loven og de derved muliggjorte værktøjer. Bestemmelsen indebærer ikke nogen geografisk afgrænsning af området, inden for hvilket brinttransmissionssystemet vil kunne placeres – hverken for så vidt angår den nærme-

re linjeføring eller endepunkter. Loven vil dog kun finde anvendelse på et brinttransmissionssystem placeret på en strækning fra Esbjerg til den dansk-tyske landegrænse med forbindelse til det tyske brinttransmissionssystem. Loven vil alene finde anvendelse på dansk territorium.

De ved loven muliggjorte værktøjer vil primært være relevante i projekteringsfasen, men vil efter den foreslåede bestemmelse i § 1, og hvor andet ikke fremgår af de konkrete bestemmelser, også kunne finde anvendelse herefter. Således vil der f.eks. med hjemmel i den foreslåede § 8 kunne foretages eventuelt yderligere nødvendige forundersøgelser efter anlægsarbejdets opstart, eksempelvis med henblik på etablering af yderligere nødvendige klimarelaterede afværgeforanstaltninger.

Til § 2

Energinet har ikke hjemmel til at pålægge byggelinjer efter gasforsyningsloven eller anden lovgivning relevant for projektet.

Det foreslås i § 2, *stk. 1*, at Energinet kan pålægge byggelinjer, når det er nødvendigt for at sikre gennemførelsen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1.

Det vil herefter være Energinet, der konkret vurderer, om nødvendighed foreligger. Vurderingen vil dels bero på, om projektet har en sådan fast karakter, at det konkret vurderes, at projektet forventes gennemført, herunder i den overordnede linjeføring, der ønskes pålagt byggelinjer omkring. Idet der er indgået politisk aftale vedrørende brinttransmissionssystemet, og Energinet har modtaget godkendelse af projektet efter § 4 i lov om Energinet, jf. pkt. 1 og 2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, forventes projektet gennemført. Eventuelle senere ændringer af betydning for den modtagne § 4-godkendelse vil skulle tages i betragtning ved efterfølgende vurderinger. Herefter vil der i forhold til projektets fasthed alene skulle tages stilling til, om projektet forventes gennemført i den overordnede linjeføring, der ønskes pålagt byggelinjer omkring. Ud over stillingtagen til projektets fasthed vil Energinet skulle foretage en konkret afvejning af projektets behov i forhold til sikring af gennemførelse inden for tidsplanen og budgettet og det indgreb, der foretages i ejere og brugeres råden over berørte ejendomme.

Det vil endvidere være Energinet, der vurderer, hvilken udstrækning det er nødvendigt, at et eventuelt byggelinjepålæg skal have. Energinet kan ud over udstrækningen nødvendiggjort af det påtænkte anlægsarbejde og selve det fremtidige brinttransmissionssystem, bl.a. tage hensyn til afstandskrav gældende for brinttransmissionssystemer, således at der ikke opføres bebyggelse m.m., der efter anlægget vil være beliggende i en sikkerhedszone.

Et pålæg af byggelinjer vil udgøre en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Energinet vil i den forbindelse skulle overholde forvaltningsloven.

Pålæg af byggelinjer efter den foreslåede bestemmelse vil

ikke påvirke eventuelle andre byggelinjer på samme areal pålagt efter anden lovgivning. Disse vil således fortsat skulle overholdes i overensstemmelse med de gældende regler.

I § 2, *stk. 2*, foreslås, at byggelinjer efter stk. 1 kan pålægges for en periode af højst 10 år. Byggelinjepålægget kan ved et nyt pålæg efter stk. 1 forlænges én gang med op til 10 år.

Der er tale om en tidsgrænse, der skal sikre, at borgere og virksomheder ikke bebyrdes for længe af de restriktioner, der følger af byggelinjepålæg. Energinet vil ved et eventuelt pålæg eller forlængelse heraf konkret skulle vurdere, om en varighed under 10 år vil være tilstrækkelig. Her vil bl.a. kunne lægges vægt på den forventede tidshorisont for projektets gennemførelse på tidspunktet.

Det foreslås i § 2, *stk. 3*, at der på arealer, der ligger inden for en byggelinje, ikke uden tilladelse fra Energinet må opføres ny bebyggelse eller tilbygning til eksisterende bebyggelse, foretages væsentlige forandringer i eksisterende bebyggelse, genopføres nedbrændt eller nedrevet bebyggelse eller etableres andre anlæg eller indretninger af blivende art.

»Andre anlæg eller indretninger af blivende art« vil bl.a. omfatte sportspladser, kirkegårde, tankanlæg, mure, grusgrave, jordvolde, organiseret skovrejsning og ledninger.

Forbuddet mod væsentlige forandringer i eksisterende bebyggelse vil også gælde, selv om de ikke giver sig udslag i bebyggelsens ydre. Et byggelinjepålæg vil dog ikke være til hinder for, at der foretages almindelig istandsættelse og vedligeholdelse, herunder tidssvarende modernisering af eksisterende bygninger og anlæg. Et byggelinjepålæg vil heller ikke være til hinder for salg af ejendommen eller optagelse af lån mod sikkerhed i ejendommen, for eksempel kreditforrentningslån eller boliglån. Derimod vil en ombygning af en ejendom til andre formål eller erstatning af en træbygning med en stenbygning falde ind under forbuddet.

Et byggelinjepålæg anses som udgangspunkt som almindelig regulering af ejendomsretten. Det udgør som sådan ikke et ekspropriativt indgreb, og er principielt erstatningsfrit. I tilfælde, hvor et byggelinjepålæg virker særligt indgribende, foreslås det dog, at ejeren får adgang til under visse nærmere betingelser at begære sin ejendom helt eller delvis overtaget af Energinet mod erstatning, jf. de i § 5, *stk. 1-4*, foreslåede bestemmelser.

Det foreslåede indebærer, at alle omkostninger forbundet med pålæg af byggelinjer, herunder offentliggørelse og tinglysning m.v., efter denne og de følgende foreslåede bestemmelser afholdes af Energinet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Det foreslås i § 3, *stk. 1*, at Energinet skal offentliggøre

byggelinjepålæg efter § 2, stk. 1. Senest samtidig med offentliggørelsen skal Energinet endvidere sende meddelelse til de ejere og brugere, hvis ejendomme direkte berøres af pålægget, og hvis adkomst fremgår af tingbogen.

Der foreslås ingen formkrav til offentliggørelsen. Det vil være Energinet, som bestemmer, hvilken offentliggørelsesmåde der vil være bedst egnet til at sikre udbredelsen af afgørelsen om et byggelinjepålæg.

Forpligtelsen for Energinet til senest samtidig med offentliggørelsen at sende meddelelse til de ejere og brugere, hvis ejendomme direkte berøres af pålægget, og hvis adkomst fremgår af tingbogen, vil indebære en pligt til at oplyse disse om beliggenheden af byggelinjer på de pågældende ejendomme.

Den foreslåede bestemmelse gælder også ved forlængelse af byggelinjepålæg, jf. det foreslåede § 2, stk. 2, idet forlængelse sker ved et nyt pålæg efter § 2, stk. 1.

I § 3, *stk. 2*, foreslås, at klage over pålæg af byggelinjer kan ske til klima-, energi- og forsyningsministeren senest fire uger efter, at pålægget er offentliggjort. Ministeren kan se bort fra en fristoverskridelse, hvis særlige omstændigheder taler for det.

Klagefristen vil herefter ikke løbe fra meddelelsen om byggelinjepålæg, men fra offentliggørelsen heraf, hvortil også gyldighedsvirkningen af pålægget vil være knyttet, jf. det foreslåede § 3, *stk. 5*. Klagefristen vil dermed i praksis løbe fra samme tidspunkt som den foreslåede søgsmålsfrist efter § 12, stk. 1, idet der efter det foreslåede § 3, *stk. 1*, vil være krav om offentliggørelse af byggelinjepålæg.

Ved vurderingen af, om der foreligger særlige omstændigheder, vil ministeren bl.a. kunne lægge vægt på længden af fristoverskridelsen, årsagen til fristoverskridelsen, betydningen for klageren og sandsynligheden for medhold.

Efter den foreslåede § 11 vil klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser i sager, hvor ministeren er klagemyndighed efter det foreslåede § 3, *stk. 2*, ikke kunne påklages til anden administrativ myndighed. Delegeres ministerens beføjelse til at træffe afgørelse i disse klagesager til en anden myndighed, f.eks. Energistyrelsen, vil denne anden myndigheds afgørelser tilsvarende ikke kunne påklages til ministeren eller anden administrativ myndighed.

Afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren, eller af en myndighed til hvilken ministeren har delegeret beføjelser efter denne lov, vil fortsat kunne indbringes for domstolene efter de almindelige regler herom, dog inden for seks måneder, jf. den foreslåede § 12. Forslaget ændrer heller ikke ved den almindelige adgang til at klage til Folketingets Ombudsmand.

Det foreslås i § 3, *stk. 3*, at når fristen for klage er udløbet, og der er truffet afgørelse i eventuelle klagesager, skal byggelinjepålægget tinglyses med angivelse af hjemmel.

Tinglysning foretages af Energinet, som afholder udgifterne forbundet hermed.

Tinglysningen vil være af oplysende karakter, jf. bemærkningerne nedenfor til det foreslåede stk. 5, hvoraf det fremgår, at gyldighedsvirkningen af et byggelinjepålæg er knyttet til offentliggørelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 3, *stk. 4*, at klage over pålæg af byggelinjer ikke tillægges opsættende virkning, medmindre klima-, energi- og forsyningsministeren bestemmer det.

Herefter vil en klage over et pålæg af byggelinjer som hovedregel ikke have opsættende virkning. Opsættende virkning vil dog konkret kunne tillægges, såfremt det f.eks. findes helt urimeligt, at en borger eller en virksomheds planlagte byggeri ikke kan fortsættes. Et andet forhold, der kan indgå i den konkrete vurdering, er, om Energinet utvivlsomt har brug for det pågældende areal, eller om linjeføringen uden forsinkelse eller væsentlig fordyrelse eventuelt kan rykkes for at skabe plads til det planlagte byggeri.

I § 3, *stk. 5*, foreslås, at et byggelinjepålæg skal respekteres af enhver indehaver af rettigheder over berørte ejendomme fra datoen for pålæggets offentliggørelse, uanset hvornår rettighederne er erhvervet.

Gyldighedsvirkningen af byggelinjepålæg vil således være knyttet til offentliggørelsen. Meddelelsen til visse ejere og brugere af berørte ejendomme vil kun være af oplysende karakter.

Det foreslås i § 3, *stk. 6*, at inden byggearbejde iværksættes på en ejendom, hvorpå der er pålagt byggelinjer, skal bygherren indhente oplysning hos Energinet om, hvorvidt arbejdets udførelse vil være i strid med byggelinjepålægget.

Såfremt en bygherre handler i strid med et nedlagt byggelinjepålæg, vil Energinet senere kunne kræve, at bygherren fjerner det opførte byggeri el.lign.

I § 3, *stk. 7*, foreslås, at klage over helt eller delvist afslag på tilladelse efter § 2, *stk. 3*, kan ske til klima-, energi- og forsyningsministeren, senest fire uger efter at afgørelsen er meddelt den pågældende. Ministeren kan se bort fra en fristoverskridelse, hvis særlige omstændigheder taler for det.

Efter den foreslåede bestemmelse vil Energinets afslag på tilladelse til opførelse af ny bebyggelse m.v. inden for en byggelinje eller betingede tilladelser hertil m.v. kunne påklages til klima-, energi- og forsyningsministeren.

Klagefristen regnes fra dagen, hvor afgørelsen er meddelt den pågældende, dvs. er kommet frem til denne.

Ved vurderingen af, om der foreligger særlige omstændigheder, vil ministeren bl.a. kunne lægge vægt på længden af

fristoverskridelsen, årsagen til fristoverskridelsen, betydningen for klageren og sandsynligheden for medhold.

Efter den foreslåede § 11 vil klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser i sager, hvor ministeren er klagemyndighed efter den foreslåede § 3, stk. 7, ikke kunne påklages til anden administrativ myndighed. Delegeres ministerens beføjelse til at træffe afgørelse i disse klagesager til en anden myndighed, f.eks. Energistyrelsen, vil denne anden myndigheds afgørelser tilsvarende ikke kunne påklages til ministeren eller anden administrativ myndighed.

Afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren, eller af en myndighed til hvilken ministeren har delegeret beføjelser efter denne lov, vil fortsat kunne indbringes for domstolene efter de almindelige regler herom, dog inden for seks måneder, jf. den foreslåede § 12. Forslaget ændrer heller ikke ved den almindelige adgang til at klage til Folketingets Ombudsmand.

Til § 4

Energinet har ikke efter gældende ret hjemmel til at nedlægge forbud mod, at der opføres ny bebyggelse eller andre anlæg eller indretninger af blivende art m.v. på ejendomme, der berøres af projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet.

Det foreslås i § 4, *stk. 1*, at Energinet, forud for et eventuelt pålæg af byggelinjer efter § 2, stk. 1, kan nedlægge forbud mod, at der på en ejendom, der berøres af projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1, foretages de foranstaltninger, der er nævnt i § 2, stk. 3.

Bestemmelsen vil give Energinet mulighed for midlertidigt at hindre byggeri m.v. på ejendomme, der berøres af projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet. Forbud vil f.eks. kunne bruges over for konkrete byggeønsker, som måtte opstå, før der er taget stilling til pålæg af generelle byggelinjer. Det vil ikke være en forudsætning, at et byggelinjepålæg er under forberedelse på den konkrete ejendom, eller at der senere faktisk pålægges en byggelinje.

Som for byggelinjepålæg vil Energinet forud for nedlæggelse af forbud konkret skulle tage stilling til, om projektet har en sådan fast karakter, at det forventes gennemført, herunder i en overordnet linjeføring for hvilken projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet berører den ejendom, der ønskes nedlagt forbud på, jf. bemærkningerne til forslaget § 2, stk. 1. Idet der er indgået politisk aftale vedrørende brinttransmissionssystemet, og Energinet har modtaget godkendelse af projektet efter § 4 i lov om Energinet, jf. pkt. 1 og 2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, forventes projektet gennemført. Eventuelle senere ændringer af betydning for den modtagne § 4-godkendelse, vil skulle tages i betragtning ved efterfølgende vurderinger. I forhold til projektets fasthed vil der herefter alene skulle tages stilling til, om projektet forventes gennemført i en overordnet linjeføring, for hvilken projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet berører den ejendom, der ønskes

nedlagt forbud på. Ud over stillingtagen til projektets fasthed, vil Energinet skulle foretage en konkret afvejning af projektets behov i forhold til sikring af gennemførelse inden for tidsplanen og budgettet og det indgreb, der foretages i ejere og brugeres råden over berørte ejendomme.

Nedlæggelse af forbud vil udgøre en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Energinet vil i den forbindelse skulle overholde forvaltningsloven.

I § 4, *stk. 2*, foreslås, at et forbud efter stk. 1 kan nedlægges for en periode af højst et år og ikke kan nedlægges mere end én gang.

Et nedlagt forbud vil dermed ikke kunne forlænges ved nedlæggelse af et nyt forbud, heller ikke hvor forbuddet første gang blev nedlagt for mindre end et år.

Det foreslås i § 4, *stk. 3*, at inden en kommunalbestyrelse giver tilladelse til foranstaltninger, der er nævnt i § 2, stk. 3, på ejendomme, der ikke er pålagt byggelinjer, men som berøres af projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1, skal kommunalbestyrelsen give Energinet oplysning herom. Har Energinet ikke inden to måneder efter at have modtaget en sådan oplysning nedlagt forbud efter stk. 1, kan tilladelsen gives.

Den foreslåede bestemmelse vil sikre Energinet bedre mulighed for at anvende forbudsbeføjelsen efter det foreslåede stk. 1. Oplysningsforpligtelsen vil omfatte foranstaltninger, der er nævnt i § 2, stk. 3, på ejendomme, der ikke er pålagt byggelinjer, men som berøres af projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet, dvs. alle forhold, der kan nedlægges forbud mod efter stk. 1. Det vil ikke være en forudsætning, at et byggelinjepålæg er under forberedelse på den konkrete ejendom, eller at et sådant senere gennemføres.

Det forudsættes, at Energinet i forbindelse med projekteringsarbejdet informerer de berørte kommuner nærmere om de relevante ejendomme.

Det forudsættes endvidere, at Energinet vil tilstræbe hurtigst muligt inden for de angivne to måneder efter en kommunes indberetning at tage stilling til, om der skal nedlægges forbud.

Det foreslås i § 4, *stk. 4*, at Energinet skal offentliggøre forbud efter stk. 1. Senest samtidig med offentliggørelsen skal Energinet endvidere sende meddelelse til de ejere og brugere, hvis ejendomme direkte berøres af forbuddet, og hvis adkomst fremgår af tingbogen.

Der foreslås ingen formkrav til offentliggørelsen. Det vil være Energinet, som bestemmer, hvilken offentliggørelsesmåde der vil være bedst egnet til at sikre udbredelsen af beslutningen om et forbud.

Det foreslås i § 4, *stk. 5*, at klage over forbud kan ske til klima-, energi- og forsyningsministeren senest fire uger

efter, at forbuddet er offentliggjort. Ministeren kan se bort fra en fristoverskridelse, hvis særlige omstændigheder taler for det.

Klagefristen vil herefter ikke løbe fra meddelelsen om forbud, men fra offentliggørelsen heraf, hvortil også gyldighedsvirkningen af forbuddet vil være knyttet, jf. det foreslåede § 4, stk. 7. Klagefristen vil dermed i praksis løbe fra samme tidspunkt som den foreslåede søgsmålsfrist efter § 12, stk. 1, idet der efter det foreslåede § 4, stk. 4, er krav om offentliggørelse af forbud.

Ved vurderingen af, om der foreligger særlige omstændigheder, vil ministeren bl.a. kunne lægge vægt på længden af fristoverskridelsen, årsagen til fristoverskridelsen, betydningen for klageren og sandsynligheden for medhold.

Efter den foreslåede § 11 vil klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser i sager, hvor ministeren er klagemyndighed efter det foreslåede § 4, stk. 5, ikke kunne påklages til anden administrativ myndighed. Delegeres ministerens beføjelse til at træffe afgørelse i disse klagesager til en anden myndighed, f.eks. Energistyrelsen, vil denne anden myndigheds afgørelser tilsvarende ikke kunne påklages til ministeren eller anden administrativ myndighed.

Afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren, eller af en myndighed til hvilken ministeren har delegeret beføjelser efter denne lov, vil fortsat kunne indbringes for domstolene efter de almindelige regler herom, dog inden for seks måneder, jf. den foreslåede § 12. Forslaget ændrer heller ikke ved den almindelige adgang til at klage til Folkeetingets Ombudsmand.

Det foreslås i § 4, *stk. 6*, at klage over forbud ikke tillægges opsættende virkning, medmindre klima-, energi- og forsyningsministeren bestemmer det.

Herefter vil en klage over et forbud som hovedregel ikke have opsættende virkning. Opsættende virkning vil dog konkret kunne tillægges, såfremt det f.eks. findes helt urimeligt, at en borger eller virksomheds planlagte byggeri ikke kan fortsættes. Et andet forhold, der kan indgå i den konkrete vurdering, er, om Energinet utvivlsomt har brug for det pågældende areal, eller om linjeføringen uden forsinkelse eller væsentlig fordyrelse eventuelt kan rykkes for at skabe plads til det planlagte byggeri.

Det foreslås i § 4, *stk. 7*, at et forbud skal respekteres af enhver indehaver af rettigheder over berørte ejendomme fra datoen for forbuddets offentliggørelse, uanset hvornår rettighederne er erhvervet.

Gyldighedsvirkningen af et forbud vil således være knyttet til offentliggørelsen. Meddelelsen til ejere og brugere af berørte ejendomme vil kun være af oplysende karakter.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Der er ikke efter gældende ret hjemmel til, at en ejer af et areal, som er pålagt byggelinjer, kan begære dette overtaget af Energinet.

Det foreslås i § 5, *stk. 1*, at Energinet efter anmodning fra ejeren af et areal, der er pålagt byggelinjer efter § 2, stk. 1, kan overtage arealet mod erstatning, når ejeren afskæres fra en udnyttelse, der er økonomisk rimelig og forsvarlig under hensyn til arealets beliggenhed og øvrige beskaffenhed, og som svarer til den udnyttelse, der finder sted af andre tilgrænsende og omliggende arealer.

Den retsbeskyttelse, som den foreslåede bestemmelse vil give ejere af berørte arealer, er herefter begrænset til situationer, hvor ejendommen ikke kan udnyttes på økonomisk forsvarlig måde. Som eksempel på et sådant tilfælde kan nævnes den situation, hvor en tilbygning ikke vil kunne opføres, og hvor det må lægges til grund, at det på ejendommen beliggende hus efter kvarterets karakter ikke har en sådan størrelse og beskaffenhed, at grunden efter sin beliggenhed, størrelse og værdi kan anses for udnyttet i økonomisk rimeligt omfang.

Den konkrete afgørelse om, hvorvidt betingelserne for overtagelse er opfyldt, træffes af Energinet. Energinet vil i den forbindelse skulle overholde forvaltningsloven.

Det foreslåede indebærer, at alle omkostninger forbundet med overtagelse af arealer efter bestemmelsen afholdes af Energinet. Tilsvarende gælder for omkostninger til overtagelse omfattet af de følgende foreslåede bestemmelser.

Den foreslåede bestemmelse gælder også for forlængede byggelinjepålæg, jf. det foreslåede § 2, stk. 2, idet forlængelse sker ved et nyt pålæg efter § 2, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse svarer i det væsentlige til § 44, stk. 1, i vejloven og § 37, stk. 1, i jernbaneloven samt bestemmelser i en række projekteringslove.

Det foreslås i § 5, *stk. 2*, at Energinet efter anmodning fra ejeren af et areal, der i ikke uvæsentligt omfang er pålagt byggelinjer efter § 2, stk. 1, kan overtage arealet mod erstatning, når byggelinjerne hindrer afhændelse af arealet på normale vilkår, og ejeren af særlige personlige grunde ønsker at afstå arealet, før det tidspunkt hvor der kan foretages ekspropriation.

Det foreslåede krav om, at der skal være tale om et areal, som i »ikke uvæsentligt omfang« er pålagt byggelinjer, sigter til den situation, hvor Energinet vurderer, at der er betydelig risiko for, at den pågældende ejendom helt eller i større omfang senere vil blive eksproprieret i forbindelse med projektets eventuelle gennemførelse. Der skal således på det tidspunkt, hvor anmodningen om overtagelse fremsættes, i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret vurdering af byggelinjernes betydning for arealet eller ejendommen, som bl.a. er baseret på den viden, der er om linjeføringen

ud fra den foretagne projektering på dette tidspunkt. Vurderingen vil være afhængig af, om der er tale om en beboelses-ejendom eller en erhvervsejendom, og om den pågældende ejendom består af én eller flere lodder.

Udgangspunktet vil være, at byggelinjepålægget skal omfatte en så stor del af ejendommen, at der er risiko for, at ejendommen vil skulle overtages for at realisere projektet i den linjeføring, som byggelinjen skal sikre. Hvis byggelinjen eksempelvis alene vedrører en lod af en landbrugsejendom, der er beliggende et stykke fra bygningslodden, vil dette normalt ikke kunne begrunde en overtagelse. Tilsvarende vil det forhold, at en landbrugsejendoms bygningslod perifert berøres af byggelinjer, og uden at byggelinjerne hindrer en fremtidig bygningsudvidelse, heller ikke kunne begrunde en overtagelse. Konkret for realiseringen af brinttransmissionssystemet bemærkes, at den for langt størstedelen vedkommende ikke forudsætter arealerhvervelser, men alene indskrænkninger i ejerens rådighed ved pålæg af servitutter for at sikre brintrørets tilstedeværelse og sikkerhed samt bestemmelser om færdsel m.v. Sådanne indgreb vil som udgangspunkt ikke kunne begrunde overtagelse. Der vil dog altid skulle foretages en konkret vurdering.

»Særlige personlige grunde« vil for eksempel foreligge, hvor en ejer på grund af sygdom, alder, familiemæssige forhold eller af andre sociale grunde ønsker at afhænde ejendommen før tidspunktet for den ordinære ekspropriation. Erhvervsvirksomheder, der drives i selskabsform, vil i visse tilfælde ligeledes kunne opfylde kriteriet om »særlige personlige grunde«. For erhvervsvirksomheder vil kriteriet om en særlig personlig grund kunne opfyldes, hvis erhvervsvirksomheden lider et betydeligt indtægtstab, hvis der ikke sker ekspropriation før de ordinære ekspropriationer.

Ejeren vil i anmodningen skulle oplyse, hvilke særlige personlige grunde der er tale om, og hvorfor de begrundes, at der er behov for at afhænde ejendommen før de ordinære ekspropriationer. Energinet vil, hvis det vurderes nødvendigt, kunne kræve, at der indsendes dokumentation for de forhold, der påberåbes i anmodningen.

Det vil i øvrigt være en betingelse, at byggelinjerne hindrer salg af arealet eller ejendommen på normale vilkår. Ejeren vil f.eks. kunne dokumentere dette ved erklæring fra en ejendomsmægler.

Energinet vil ved den konkrete afgørelse om, hvorvidt betingelserne for overtagelse er opfyldt, skulle overholde forvaltningsloven.

Der vil ikke gælde nogen frister for fremsættelse af begæring om overtagelse.

Den foreslåede bestemmelse gælder også for forlængede byggelinjepålæg, jf. det foreslåede § 2, stk. 2, idet forlængelse sker ved et nyt pålæg efter § 2, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse svarer i det væsentlige til §

44, stk. 2, i vejloven og § 37, stk. 2, i jernbaneloven samt bestemmelser i en række projekteringslove.

Det foreslås i § 5, *stk. 3*, at såfremt det areal, der er pålagt byggelinjer efter § 2, stk. 1, kun udgør en del af en ejendom, kan ejeren kræve hele ejendommen overtaget af Energinet, hvis den tilbageværende del af ejendommen bliver så lille eller af en sådan beskaffenhed, at det ikke skønnes hensigtsmæssigt, at den bevares som en selvstændig ejendom, eller hvis det skønnes, at ejendommen ikke kan udnyttes på en rimelig måde. Tilsvarende gælder, hvis byggelinjepålægget hindrer afhændelse af hele ejendommen på normale vilkår i de situationer, der er nævnt i stk. 2.

Herefter vil der ikke alene kunne begæres overtagelse af et areal, der er pålagt byggelinjer, men også af restejendommen, i tilfælde hvor hele ejendommens udnyttelse berøres af byggelinjepålægget.

Energinet vil ved den konkrete afgørelse om, hvorvidt betingelserne for overtagelse er opfyldt, skulle overholde forvaltningsloven.

Den foreslåede bestemmelse gælder også for forlængede byggelinjepålæg, jf. det foreslåede § 2, stk. 2, idet forlængelse sker ved et nyt pålæg efter § 2, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse svarer i det væsentlige til § 44, stk. 3, i vejloven og § 37, stk. 3, i jernbaneloven samt bestemmelser i en række projekteringslove.

Det foreslås i § 5, *stk. 4*, at hvis Energinet afslår ejerens anmodning efter stk. 1-3, eller hvis der ikke kan opnås enighed om erstatningens størrelse, kan sagen indbringes for ekspropriations- og taksationsmyndighederne i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Bestemmelsen indebærer, at hvis Energinet ikke imødekommer anmodning om overtagelse, eller hvis der ikke kan opnås enighed om prisen, vil ejeren kunne indbringe sagen for ekspropriations- og taksationsmyndighederne. Disse myndigheder vil skulle tage stilling til, om kriterierne efter stk. 1-3 er overholdt, og ved uenighed om erstatning fastsætte denne i henhold til ekspropriationsprocesloven og det foreslåede stk. 5.

Det forventes, at det også er disse myndigheder, der efter vedtagelsen af en anlægslov vil skulle fastsætte erstatning i forbindelse med ekspropriation til gennemførelse af projektet.

Det bemærkes, at Energinets afslag på anmodninger efter stk. 1-3 ikke i øvrigt vil kunne påklages til anden administrativ myndighed, herunder klima-, energi- og forsyningsministeren, idet der ikke er almindelig adgang til at påklage Energinets afgørelser til ministeren eller andre.

Det foreslås i § 5, *stk. 5*, at ved erstatningsfastsættelsen efter

stk. 4 finder § 103 i lov om offentlige veje m.v. tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen svarer til den foreslåede bestemmelse i § 9, stk. 3, om erstatningsfastsættelse ved egentlige ekspropriationer.

Forslaget indebærer, at erstatningen vil skulle fastsættes efter reglerne i vejlovens § 103. Heraf følger, at erstatningen skal fastsættes efter de almindelige erstatningsregler, og at der ved erstatningens fastsættelse vil skulle ske fradrag for den værdiforøgelse, som den eventuelt tilbageblivende ejendom skønnes at opnå på grund af ekspropriationsanlægget, samt at erstatningen helt kan bortfalde, hvis ejendommen skønnes at opnå en fordel, der er større end det tab, der påføres ejendommen på grund af ekspropriationen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Der er ikke i de gældende regler hjemmel til, at en ejer af en ejendom, som forventes eksproprieret efter gasforsyningsloven eller andre regler af relevans for projektet, kan begære denne overtaget på et tidligere tidspunkt end de ordinære ekspropriationer.

Det foreslås i § 6, stk. 1, at Energinet efter anmodning fra ejeren af en ejendom, selv om den ikke er pålagt byggelinjer, i særlige tilfælde kan overtage ejendommen, før det tidspunkt hvor der kan foretages ekspropriation, hvis ejendommen berøres særligt indgribende af en aktivitet i forbindelse med projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1, og ejendommen ikke kan afhændes på normale vilkår.

Bestemmelsen svarer til en række projekteringslove, herunder § 14 i lov nr. 285 af 15. april 2009 om projektering af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark og § 7 i lov nr. 609 af 12. juni 2013 om elektrificering af jernbanen samt bestemmelsen i § 45 i vejloven og § 33 i jernbaneloven.

Bestemmelsen vedrører fremrykket overtagelse – også kaldet fremrykket ekspropriation – af ejendomme, der berøres særligt indgribende i forbindelse med projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet.

Formålet med bestemmelsen er, at borgere, der reelt bliver afskåret fra at afhænde deres ejendom som følge af planlægning, projektering eller forventede kommende anlægsaktiviteter, kan anmode om at få deres ejendom overtaget på et tidligere tidspunkt i processen.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 1 indebærer, at Energinet i særlige tilfælde efter anmodning fra ejeren, uanset om der er pålagt byggelinjer, vil kunne overtage en ejendom, der berøres særligt indgribende af planlægning, projektering

eller de forventede kommende anlægsaktiviteter, før der kan foretages ekspropriation.

Det foreslåede indebærer, at alle omkostninger forbundet med overtagelse af ejendomme efter bestemmelsen afholdes af Energinet.

Ved »særligt indgribende« sigtes primært til den situation, hvor Energinet vurderer, at der er betydelig risiko for, at den pågældende ejendom senere vil blive totaleksproprieret. Det vil dog ikke være et krav, at det forventes, at ejendommen vil skulle totaleksproprieres. Det vil derfor kunne komme på tale, hvis de øvrige betingelser er opfyldt, at Energinet overtager et areal, selv om ejendommen f.eks. kun forventes delvist eksproprieret, eller hvis ejeren påføres væsentlige ulemper i forbindelse med projekteringen eller eventuelle efterfølgende aktiviteter gennemførelse. Det indebærer, at den forventede delvise ekspropriation eller de ulemper, som projekteringen eller følgende aktiviteter indebærer, vil skulle have et betydeligt omfang.

De forventede ekspropriative indgreb i forbindelse med anlæg af brinttransmissionssystemet indebærer arealerhvervelser til etablering af nye stationer og udvidelse af eksisterende stationer, herunder linjeventilstationer m.fl. Størstedelen af de ekspropriative indgreb vil dog ikke medføre arealerhvervelser, men derimod indskrænkninger i ejerens rådighed ved pålæg af servitutter for at sikre anlæggets tilstedeværelse og sikkerhed samt bestemmelser om færdsel i forbindelse med drift og vedligeholdelse af anlægget. Herudover skal der gennemføres midlertidige ekspropriationer af arealer til brug for anlægsarbejdet i forbindelse med etablering af brinttransmissionssystemet. De forventede anlægsaktiviteter for så vidt angår selve strækningsanlægget (brintrøret) vil være fjernelse af vegetation, gravearbejder, svejsning af rør m.v.

Det forventes derfor, at det kun vil være i få tilfælde, at de forventede aktiviteter vil have et så betydeligt omfang, at den foreslåede regel vil kunne finde anvendelse, men det vil bero på en konkret vurdering af aktiviteterens betydning for den pågældende ejendom.

Selv om kravet om, at ejendommen skal berøres særligt indgribende, er opfyldt, vil også betingelsen om, at der skal være tale om et »særligt tilfælde« skulle være opfyldt, førend Energinet kan overtage de pågældende ejendomme på et tidspunkt før de ordinære ekspropriationer. Som eksempler på »særlige tilfælde« kan nævnes, at en fremrykket overtagelse kan afværge væsentlige økonomiske konsekvenser, f.eks. hvis en erhvervsvirksomhed lider et betydeligt indtægtstab, hvis der ikke sker overtagelse før de ordinære ekspropriationer. Forventede ændringer i ejendomspriserne vil ikke i sig selv kunne anses for at udgøre en væsentlig økonomisk konsekvens. Et andet særligt tilfælde kan være, hvis ejeren har særlige personlige årsager til at ønske ejendommen overtaget før tidspunktet for den ordinære ekspropriation. Særlige personlige årsager kan f.eks. være sygdom, alder, familiemæssige forhold eller andre sociale grun-

de. Hvis ejeren ønsker at gøre særlige personlige årsager gældende som begrundelse for anmodning om fremrykket overtagelse, vil ejeren skulle oplyse, hvilke særlige personlige årsager der er tale om, og hvorfor de begrundes, at der er behov for at afhænde ejendommen før de ordinære ekspropriationer. Energinet vil, hvis det vurderes nødvendigt, kunne kræve, at der indsendes dokumentation for de forhold, der påberåbes i anmodningen.

Det vil i øvrigt være en betingelse, at projektet hindrer afhændelse af den pågældende ejendom på normale vilkår, hvilket ejeren kan dokumentere f.eks. ved erklæring fra en ejendomsmægler.

En fremrykket overtagelse vil kun komme på tale, hvis ejeren af den pågældende ejendom anmoder herom.

Det er hensigten, at bestemmelsen vil kunne anvendes, når projektet har en sådan fast karakter, at det konkret vurderes, at projektet forventes gennemført, og det kan vurderes, hvordan projektet forventeligt vil påvirke berørte ejendomme.

Betingelsen skal tilgodese to overordnede hensyn. På den ene side hensynet til, at der ikke overtages et stort antal ejendomme til projektet, hvis det ikke gennemføres som forventet, herunder med hensyn til linjeføring. På den anden side behovet for så tidligt som muligt i planlægningsprocessen omkring etablering af brinttransmissionssystemet at kunne hjælpe lodsejere, der på grund af indtrufne særlige forhold får behov for at afhænde ejendommen til en pris, der svarer til prisen i almindelig fri handel uden planerne vedrørende projektering og etablering af brinttransmissionssystemet.

Idet der er indgået politisk aftale vedrørende brinttransmissionssystemet, og Energinet har modtaget godkendelse af projektet efter § 4 i lov om Energinet, jf. pkt. 1 og 2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, forventes projektet gennemført. Eventuelle senere ændringer af betydning for den modtagne § 4-godkendelse vil skulle tages i betragtning ved efterfølgende vurderinger.

Herefter vil der i forhold til projektets fasthed alene skulle tages stilling til, om projektet forventes gennemført i en overordnet linjeføring, som medfører, at betingelsen om, at den pågældende ejendom berøres særligt indgribende af planlægning, projektering eller de forventede kommende anlægsaktiviteter, jf. ovenfor, kan anses for opfyldt.

Det vil være Energinet, der konkret vurderer, om projektet har en sådan fast karakter, herunder særlig i forhold til linjeføringen, at anmodninger om fremrykket overtagelse kan realitetsbehandles.

Det vil dog som minimum være en forudsætning for, at Energinet kan anvende bestemmelsen, at overtagelsen af ejendommen ligger inden for rammerne af den gældende godkendelse af projektet i henhold til § 4 i lov om Energinet og eventuelle ændringer hertil.

Den konkrete afgørelse om, hvorvidt betingelserne for fremrykket overtagelse er opfyldt, vil skulle træffes af Energinet. Energinet vil i den forbindelse skulle overholde forvaltningsloven.

Det foreslås i § 6, *stk. 2*, at hvis Energinet afslår ejerens anmodning efter *stk. 1*, eller hvis der ikke kan opnås enighed om prisen for ejendommens overtagelse, kan sagen indbringes for ekspropriations- og taksationsmyndighederne i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Bestemmelsen indebærer, at hvis Energinet ikke imødekommer anmodning om fremrykket overtagelse, eller hvis der ikke kan opnås enighed om prisen, vil ejeren kunne indbringe sagen for ekspropriations- og taksationsmyndighederne. Disse myndigheder vil skulle tage stilling til, om kriterierne efter *stk. 1* er overholdt, og ved uenighed om erstatning fastsætte denne i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom og det foreslåede *stk. 3*.

Det forventes, at det også er disse myndigheder, der efter vedtagelsen af en anlægslov vil skulle fastsætte erstatning i forbindelse med ekspropriation til gennemførelse af projektet.

Det bemærkes, at Energinets afslag på anmodning efter *stk. 1* ikke i øvrigt vil kunne påklages til anden administrativ myndighed, herunder klima-, energi- og forsyningsministeren, idet der ikke er almindelig adgang til at påklage Energinets afgørelser til ministeren eller andre.

Det foreslås i § 6, *stk. 3*, at ved erstatningsfastsættelsen efter *stk. 2* finder § 103 i lov om offentlige veje m.v. tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen svarer til den foreslåede bestemmelse i § 9, *stk. 3*, om erstatningsfastsættelse ved de egentlige ekspropriationer.

Forslaget indebærer, at erstatningen vil skulle fastsættes efter reglerne i vejlovens § 103. Heraf følger, at erstatningen skal fastsættes efter de almindelige erstatningsregler, og at der ved erstatningens fastsættelse vil skulle ske fradrag for den værdiforøgelse, som den eventuelt tilbageblivende ejendom skønnes at opnå på grund af ekspropriationsanlægget, samt at erstatningen helt kan bortfalde, hvis ejendommen skønnes at opnå en fordel, der er større end det tab, der påføres ejendommen på grund af ekspropriationen.

Til § 7

Naturbeskyttelsesloven, skovloven og museumsloven indeholder hver især en række forbud mod tilstandsændringer m.v. og dertil knyttede krav om tilladelser og dispensationer. Lovene indeholder desuden regler om adgangen til at påklage afgørelser herom. Kommuniststyrelsesloven fastsætter i tillæg hertil, at Ankestyrelsen fører tilsyn med, at kommunerne overholder den lovgivning, der særligt gælder for

offentlige myndigheder, i det omfang, der ikke er særlige klage- og tilsynsmyndigheder, der kan tage stilling til den pågældende sag.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 7, *stk. 1*, at afgørelser vedrørende projekteringen eller etableringen af brintransmissionssystemet nævnt i § 1, som træffes efter lov om naturbeskyttelse, lov om skove eller museumsloven eller regler udstedt i medfør af disse love, ikke kan påklages til anden administrativ myndighed, jf. dog *stk. 2* og *3*.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at klageadgangen afskæres i forhold til afgørelser efter de nævnte love og regler, som vedrører projekteringen eller etableringen af brintransmissionssystemet nævnt i § 1. Dette vil gælde, uanset hvilken myndighed der har truffet afgørelsen, f.eks. en kommunalbestyrelse, et fredningsnævn eller en minister. Det foreslåede vil indebære, at reglerne om klageadgang, klagemyndighed, opsættende virkning og forbud mod udnyttelse af en meddelt tilladelse før klagefristudløb m.v. i de nævnte love ikke finder anvendelse.

De omfattede afgørelser vil fortsat kunne indbringes for domstolene efter de almindelige regler herom, dog inden for seks måneder, jf. den foreslåede § 12. Forslaget ændrer heller ikke ved den almindelige adgang til at klage til Folketingets Ombudsmand. For så vidt angår Energinets klageadgang henvises til bemærkningerne til *stk. 2* og *3*.

Behandlingen af de omfattede sager vil fortsat være reguleret af naturbeskyttelsesloven, skovloven og museumsloven og regler udstedt i medfør heraf. De regler, der gælder for f.eks. ansøgninger, tilsyn, straf og fremgangsmåden ved afgørelser, vil således gælde uændret. Tilsvarende gælder de krav og betingelser, der stilles for at opnå tilladelser, dispensationer m.v. efter de respektive love. Hvor bestemmelserne i de nævnte love indeholder skønsmæssige beføjelser, og hvor der efter disse kan tages hensyn til en ansøgers, en bygherres eller en samfundsmæssig interesse i et givet projekt, vil hensynet til projektet kunne indgå med betydelig vægt. Det samme vil gælde ved behandlingen af klagesager efter *stk. 2* og *3*, og hvor klima-, energi- og forsyningsministeren har overtaget afgørelseskompetencen efter *stk. 4*.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte alle afgørelser vedrørende projekteringen eller etableringen af brintransmissionssystemet nævnt i § 1, herunder nødvendige supplerede foranstaltninger i den forbindelse, dvs. foranstaltninger, som ikke udgør en egentlig del af brintransmissionssystemet, men som Energinet skønner er nødvendige at gennemføre i forbindelse med projekteringen eller etableringen heraf. Dette omfatter f.eks. etablering af adgangsveje og oplagspladser, samt klimarelaterede afværgeforanstaltninger og foranstaltninger til kompensation for projektets eventuelle indgreb i naturtilstanden, herunder hvor sådanne foranstalt-

ninger gennemføres på arealer uden for det egentlige anlægsområde.

Bestemmelsen vil ikke være begrænset til afgørelser direkte rettet mod selve projekterings- eller anlægsarbejdet eller projektområdet, men vil også omfatte andre afgørelser efter naturbeskyttelsesloven, skovloven eller museumsloven eller regler udstedt i medfør heraf, når disse påvirker projekteringen eller etableringen af brintransmissionssystemet eller kan medføre forsinkelse, fordyrelser el.lign.

Afskæring af klageadgangen vil, som de følgende foreslåede bestemmelser, alene gælde afgørelser vedrørende projekteringen eller etableringen af brintransmissionssystemet nævnt i § 1. Afgørelser vedrørende den efterfølgende drift af anlægget og eventuelle senere ændringer dertil m.v. vil dermed kunne påklages efter de sædvanlige regler herom. Etableringen af brintransmissionssystemet nævnt i § 1 anses for afsluttet ved samlet fuld idriftsættelse heraf.

Det foreslås i § 7, *stk. 2*, at afgørelser nævnt i *stk. 1* truffet af kommunalbestyrelsen kan påklages af Energinet til klima-, energi- og forsyningsministeren.

Energinet vil herefter kunne påklage kommunale afgørelser vedrørende projekteringen eller etableringen af brintransmissionssystemet nævnt i § 1 truffet efter de i *stk. 1* nævnte love og regler udstedt i medfør heraf, herunder f.eks. afslag på dispensationer eller vilkår for tilladelser, til klima-, energi- og forsyningsministeren som administrativ klageinstans.

Klima-, energi- og forsyningsministerens behandling af disse klagesager vil være reguleret af de i *stk. 1* nævnte love og regler. Det vil f.eks. sige, at de krav og betingelser, som gælder for tilladelser og dispensationer m.v. efter disse love og regler, fortsat vil gælde. Ligesom ved kommunalbestyrelsens behandling vil klima-, energi- og forsyningsministeren ved afgørelsen af klagesagen også kunne inddrage og lægge betydelig vægt på hensynet til projektet, hvis bestemmelserne i de i *stk. 1* nævnte love og regler indeholder skønsmæssige beføjelser, og der efter disse kan tages hensyn til en ansøgers, en bygherres eller en samfundsmæssig interesse i et givet projekt. Ministeren vil i den forbindelse kunne udnytte sin viden om projektet.

Efter den foreslåede § 11 vil klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser i sager, hvor ministeren er klagemyndighed efter det foreslåede § 7, *stk. 2*, ikke kunne påklages til anden administrativ myndighed. Delegeres ministerens beføjelse til at træffe afgørelse i disse klagesager til en anden myndighed, f.eks. Energistyrelsen, vil denne anden myndigheds afgørelser tilsvarende ikke kunne påklages til ministeren eller anden administrativ myndighed.

Afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren, eller af en myndighed til hvilken ministeren har delegeret beføjelser efter denne lov, vil fortsat kunne indbringes for domstolene efter de almindelige regler herom, dog inden for seks måneder, jf. den foreslåede § 12. Forslaget ændrer

heller ikke ved den almindelige adgang til at klage til Folke-tingets Ombudsmand.

Det foreslås i § 7, *stk. 3*, at afgørelser nævnt i stk. 1 truffet af andre myndigheder end kommunalbestyrelsen kan påklages af Energinet efter bestemmelserne herom i de pågældende love og regler, jf. dog § 11.

Energinet vil herefter kunne påklage f.eks. en statslig myndigheds eller et fredningsnævns afgørelser efter de i stk. 1 nævnte love og regler, herunder f.eks. afslag på dispensationer eller vilkår for tilladelser, efter de sædvanlige regler om klageadgang, klagemyndighed og opsættende virkning af klage m.v. i disse love og regler. Hvor der ikke er fastsat særlige klageregler, herunder om afskæring af klageadgang, i de i stk. 1 nævnte love og regler, vil Energinet have sædvanlig ulovbestemt klageadgang. I forhold til afgørelser truffet af andre myndigheder end kommunalbestyrelsen vil Energinet herefter få samme klageadgang som normalt på de pågældende områder. For så vidt angår afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren efter de foreslåede § 7, stk. 2 og 4, vil det følge af det foreslåede § 11, stk. 1, at Energinet ikke vil kunne påklage disse afgørelser til anden administrativ myndighed efter det foreslåede § 7, stk. 3. Hvis ministeren delegerer beføjelsen til at træffe afgørelse i disse klage- og call-in-sager til en anden myndighed, f.eks. Energistyrelsen, vil denne anden myndigheds afgørelser ikke kunne påklages til ministeren eller anden administrativ myndighed, jf. det foreslåede § 11, stk. 2.

På samme måde som klima-, energi- og forsyningsministerens klagebehandling efter stk. 2, vil klagemyndighedens behandling af disse klagesager også være reguleret af de i stk. 1 nævnte love og regler. Klagemyndigheden vil ligeledes under tilsvarende betingelser kunne inddrage og lægge betydelig vægt på hensynet til projektet.

Det foreslås i § 7, *stk. 4*, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan beslutte at overtage en anden myndigheds beføjelser efter love og regler nævnt i stk. 1 i en nærmere bestemt sag, der vedrører projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1.

Den foreslåede bestemmelse vil alene give ministeren kompetence til at træffe afgørelse i nærmere bestemte enkeltsager (call-in), som efter de i stk. 1 nævnte love og regler verserer hos andre myndigheder, f.eks. en kommunalbestyrelse, et fredningsnævn eller en anden statslig myndighed, herunder også hvor disse ressortmæssigt henhører under en anden minister.

Bestemmelsen vil bl.a. kunne udnyttes, hvor en sag på grund af væsentlige hensyn til fremdriften i projektet kræves behandlet og afgjort af en myndighed, der har betydelig indsigt i sammenhængen og rammerne for projektet. Bestemmelsen kan endvidere f.eks. være relevant, hvis en anden myndighed ikke træffer afgørelse inden for den nødvendige tidsramme i en sag, der er af væsentlig betydning for fremdriften i projektet.

Klima-, energi- og forsyningsministeren vil – ligesom efter det foreslåede stk. 2 – skulle træffe afgørelse efter bestemmelserne i og praksis efter de love og regler, der er nævnt i stk. 1, idet hensynet til projektet, herunder til at undgå væsentlig forsinkelse eller fordyrelse, kan tillægges betydelig vægt, hvis det er muligt efter de pågældende love og regler.

Selv om klima-, energi- og forsyningsministeren måtte beslutte at træffe afgørelse i en nærmere bestemt sag, vil denne beslutning ikke ændre på de almindelige regler om tilsyn og håndhævelse. Ministeren vil dog også kunne beslutte at overtage kompetencen i en tilsynssag.

Efter den foreslåede § 11 vil klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser i sager, hvor ministeren har overtaget beføjelser efter det foreslåede § 7, stk. 4, ikke kunne påklages til anden administrativ myndighed. Delegeres ministerens beføjelse til at træffe afgørelse i disse call-in-sager til en anden myndighed, f.eks. Energistyrelsen, vil denne anden myndigheds afgørelser tilsvarende ikke kunne påklages til ministeren eller anden administrativ myndighed.

Afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren, eller af en myndighed til hvilken ministeren har delegeret beføjelser efter denne lov, vil fortsat kunne indbringes for domstolene efter de almindelige regler herom, dog inden for seks måneder, jf. den foreslåede § 12. Forslaget ændrer heller ikke ved den almindelige adgang til at klage til Folke-tingets Ombudsmand.

Klima-, energi- og forsyningsministerens mulighed for at overtage en anden myndigheds beføjelser vil alene gælde for sager vedrørende projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1. Sager vedrørende den efterfølgende drift af anlægget og eventuelle senere ændringer dertil m.v. vil derimod ikke kunne hjemtages. Etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1 anses for afsluttet ved samlet fuld idriftsættelse af heraf.

Det foreslås i § 7, *stk. 5*, at de kommunale tilsynsmyndigheder ikke fører tilsyn med kommunalbestyrelsens afgørelser omfattet af stk. 1.

For så vidt angår afgørelser, der kan påklages til klima-, energi- og forsyningsministeren efter det foreslåede stk. 2, følger dette allerede af kommunestyrelseslovens § 48, stk. 3.

Den foreslåede bestemmelse indebærer imidlertid samtidig, at de kommunale tilsynsmyndigheder ikke fører tilsyn med kommunalbestyrelsens tilsynspligt efter de i stk. 1, nævnte love.

Det foreslås i § 7, *stk. 6*, at klima-, energi- og forsyningsministeren til brug for behandlingen af sager efter stk. 2 og 4 kan pålægge kommunalbestyrelsen at tilvejebringe oplysninger til brug for en vurdering af forhold, der reguleres i love og regler nævnt i stk. 1, inden for den pågældende kommune. Ministeren kan herunder pålægge, at oplysningerne skal afgives i en bestemt form.

Bestemmelsen skal sikre, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan få de oplysninger, som kommunalbestyrelsen har – eller som kommunalbestyrelsen med rimelighed kan pålægges at tilvejebringe – til brug for ministerens behandling af klagesager eller call-in-sager efter stk. 2 og 4.

Klima-, energi- og forsyningsministeren vil i pålæg efter bestemmelsen kunne fastsætte en frist for indsendelsen. Fristen vil skulle fastsættes konkret, bl.a. under hensyn til omfanget af oplysningerne og disses karakter, herunder om oplysningerne er tilgængelige eller skal tilvejebringes, og under hensyn til hvor hastende sagen er.

Den foreslåede beføjelse er en udvidelse i forhold til vide-regielsespligten efter forvaltningslovens § 31. Dels fordi bestemmelsen giver adgang til at pålægge kommunalbestyrelsen at tilvejebringe oplysninger, dels fordi den foreslåede bestemmelse ikke indeholder en regel svarende til forvaltningslovens § 31, stk. 2, hvorefter der skal ske en afvejning af det merarbejde, der påføres kommunalbestyrelsen op mod den betydning, som oplysningerne har for sagen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8

Energinet har efter ekspropriationsproceslovens § 3, jf. gasforsyningslovens § 55, mulighed for at foretage nødvendige forberedende opmålinger, nivellementer og andre tekniske forarbejder og undersøgelser.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 8, *stk. 1, 1. pkt.*, at Energinet, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til en privat ejendom med henblik på at foretage sådanne undersøgelser af udendørsarealer, som Energinet skønner nødvendige for projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1.

Den foreslåede bestemmelse vil, som de følgende, gælde ved siden af, og således supplere, forundersøgelsesadgangen efter ekspropriationsproceslovens § 3, jf. gasforsyningslovens § 55. Der er ikke ved forslaget taget stilling til det nærmere anvendelsesområde for disse bestemmelser.

Energinet vil efter den foreslåede bestemmelse kunne foretage forundersøgelser uden retskendelse, hvis det skønnes nødvendigt. Begrundelsen herfor er, at det vil være yderst begrænset, hvad en dommer i givet fald ville kunne tage stilling til, hvis der blev stillet krav om en retskendelse. Hertil kommer, at der alene vil være tale om adgang til udendørs undersøgelser og dermed ikke til privates boliger. Det er forudsat, at det er Energinet, der træffer beslutning om at foretage de pågældende undersøgelser uden retskendelse, men at den faktiske udførelse af undersøgelserne kan overlades til private, herunder entreprenører eller landinspektører. Dis-

se skal i den forbindelse fremvise behørig legitimation for, at de er berettigede til at udføre undersøgelserne.

Anvendelse af bestemmelsen vil ikke være betinget af, at projektet har en særlig fast karakter, herunder at der foreligger en godkendelse af projektet efter § 4 i lov om Energinet, idet de muliggjorte forundersøgelser netop bl.a. tager sigte på at fastlægge linjeføringen m.v.

Den foreslåede ordning for så vidt angår retskendelse svarer i det væsentlige til bl.a. vejlovens § 99, stk. 1, og jernbanelovens § 38, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at Energinet kan foretage alle typer af undersøgelser, som Energinet skønner nødvendige for projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet. Typiske undersøgelser vil omfatte f.eks. jordbundsundersøgelser, opmålinger, afmærkninger og besigtigelser.

»Projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1« omfatter også nødvendige supplerende foranstaltninger i den forbindelse, dvs. foranstaltninger, som ikke udgør en egentlig del af brinttransmissionssystemet, men som Energinet skønner er nødvendige at gennemføre i forbindelse med projekteringen eller etableringen heraf. Dette omfatter f.eks. etablering af adgangsveje og oplagspladser, samt klimarelaterede afværgeforanstaltninger og foranstaltninger til kompensation for projektets eventuelle indgreb i naturtilstanden, herunder hvor sådanne foranstaltninger gennemføres på arealer uden for det egentlige anlægsområde.

Den foreslåede bestemmelse vil således bl.a. hjemle foretagelse af undersøgelser, som f.eks. besigtigelse af arealer, med henblik på udpegning af egnede arealer til bortledning og nedsivning af vand fra ledningsgraven og arbejdsarealer i våde perioder eller til etablering af erstatningsnatur, dvs. natur, som etableres til erstatning for natur, som nedlægges eller ødelægges ved etablering af anlægget, herunder både beskyttede naturtyper, fredskovpligtig skov og biotoper og diger, der fungerer som levesteder for beskyttede arter.

Hvorvidt og hvornår en supplerende foranstaltning er nødvendig i relation til gennemførelse af undersøgelser, vurderes af Energinet. I forhold til f.eks. etablering af erstatningsnatur er det således ikke en betingelse, at der er fastsat krav herom. Undersøgelser med henblik på udpegning af egnede arealer til etablering af erstatningsnatur vil dermed kunne foretages, når Energinet, f.eks. på baggrund af drøftelser med miljøvurderingsmyndigheden eller rådgiver, skønner, at det må forventes, at der vil blive fastsat krav herom.

I § 8, *stk. 1, 2. pkt.*, foreslås, at Energinet under samme betingelser kan lade foretage arkæologiske forundersøgelser.

Rammerne for gennemførelsen af de arkæologiske forundersøgelser reguleres efter reglerne i museumsloven. Fastlæggelsen af behovet for arkæologiske forundersøgelser vil

foregå i samarbejde med Slots- og Kulturstyrelsen, herunder de lokale statsanerkendte museer.

Det foreslås i § 8, *stk. 2*, at Energinet skal underrette de berørte ejere og brugere mindst 14 dage før gennemførelsen af forundersøgelser efter stk. 1, 1. pkt., og mindst 28 dage før gennemførelsen af arkæologiske forundersøgelser efter stk. 1, 2. pkt. Er en direkte underretning ikke mulig, skal oplysning om forundersøgelser og arkæologiske forundersøgelser offentliggøres i lokale medier el.lign.

Den foreslåede bestemmelse foreskriver den varsling, der skal ske af de berørte ejere og brugere, inden der iværksættes forundersøgelser eller arkæologiske forundersøgelser. Den længere varsling af arkæologiske forundersøgelser er fundet rimelig, da sådanne typisk er mere indgribende for ejere og brugere end forundersøgelser efter stk. 1, 1. pkt.

Hvor det ikke er muligt at give direkte besked til de berørte ejere og brugere, foreslås det, at oplysning om forundersøgelser og arkæologiske forundersøgelser skal offentliggøres i lokale medier el.lign. Det vil være op til Energinet at fastsætte, hvilken offentliggørelsesmåde der konkret vil være bedst egnet til at sikre udbredelsen af oplysningerne.

Den foreslåede bestemmelse svarer i det væsentlige til varslingsbestemmelserne i ekspropriationsproceslovens § 3, stk. 2 og 4.

Det foreslås i § 8, *stk. 3*, at tab forvoldt ved skade eller ulempe i forbindelse med forundersøgelser og arkæologiske forundersøgelser efter stk. 1, skal erstattes af Energinet. Ved uenighed mellem skadelidte og Energinet om erstatningens størrelse fastsættes denne efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at Energinet, i tilfælde af at have betalt erstatning efter den foreslåede bestemmelse, vil kunne søge regres hos f.eks. entreprenører m.v., der har stået for den praktiske gennemførelse af undersøgelserne, og derfor efter dansk rets almindelige erstatningsregler endeligt skal bære udgiften til erstatning.

Den foreslåede bestemmelse svarer i det væsentlige til bestemmelsen om erstatningsfastsættelse i ekspropriationsproceslovens § 3, stk. 5.

I § 13 foreslås en straffebestemmelse for forsætlig borttagning, forvanskning eller beskadigelse af afmærkninger, der er foretaget i forbindelse med forundersøgelser, som i det væsentlige svarer til bestemmelsen om straf i ekspropriationsproceslovens § 3, stk. 6.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 9

Af grundlovens § 73, stk. 1, fremgår det, at ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom,

uden hvor almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.

Det følger af gasforsyningslovens § 55, stk. 1, at klima-, energi- og forsyningsministeren, når almenvellet kræver det, kan tillade, at der iværksættes ekspropriation vedrørende fast ejendom til etablering og drift af de nødvendige transmissionssystemer, herunder klynger.

Ekspropriationsprocesloven indeholder regler om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom for staten eller for koncessionerede selskaber, når der i lovgivningen er hjemlet ekspropriation til formålet.

Der henvises i øvrigt vedrørende gældende ret til pkt. 3.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 9, *stk. 1*, at Energinet kan iværksætte ekspropriation vedrørende fast ejendom, når det er nødvendigt af hensyn til projekteringen og etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1.

I modsætning til gasforsyningslovens ekspropriationshjemmel vil det efter forslaget ikke kræve en tilladelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren, før Energinet vil kunne anmode Transportministeriet om at henvise ekspropriationsbegæring til behandling ved en ekspropriationskommission, jf. bemærkningerne til stk. 2. Transportministeriet giver den formelle ekspropriationsbemyndigelse efter ekspropriationsproceslovens § 14, med henblik på at ekspropriationskommissionen kan afgøre, hvorvidt ekspropriation skal ske. Det følger af ekspropriationsprocesloven, at det er ekspropriationskommissionen, der træffer afgørelse om ekspropriationens gennemførelsen samt fastsætter erstatningens størrelse.

Ekspropriation vil efter grundlovens § 73 kun kunne ske, hvis det er nødvendigt af hensyn til almenvellet. Idet der er indgået politisk aftale vedrørende brinttransmissionssystemet, og Energinet har modtaget godkendelse af projektet efter § 4 i lov om Energinet, jf. pkt. 1 og 2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, forventes projektet gennemført og må anses som nødvendigt af hensyn til almenvellet. Eventuelle senere ændringer af betydning for den modtagne § 4-godkendelse vil skulle tages i betragtning ved efterfølgende vurderinger. Der vil derfor dog kun kunne ske ekspropriation efter den foreslåede bestemmelse, hvis der er en høj grad af sikkerhed for, at de konkrete foranstaltninger, som Energinet ønsker at ekspropriere til, vil være nødvendige for projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet, og at de er nødvendige at foretage, før vedtagelsen af en anlægslov, hvis der ikke skal opstå forøget risiko for, at brinttransmissionssystemet ikke kan færdiggøres til tiden. Der henvises til eksempler nedenfor.

Som det fremgår af pkt. 2 og pkt. 3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vurderes det, at brinttransmissionssystemet ikke vil kunne færdigetales inden udgangen af 2030, hvis der opstår andet end helt uvæsentlige forsinkelser i de enkelte dele af projektet. Ved vurderingen af nødvendigheden af en ekspropriation vil der med lovforsla-

get skulle lægges betydelig vægt på hensynet til, at de nødvendige foranstaltninger til forberedelse af etableringen af brinttransmissionssystemet kan ske så tidligt, at der ikke skabes forsinkelser af selve etableringen. Den foreslåede hjemmel vil derfor kunne anvendes, selv om de nødvendige tilladelser og dispensationer m.v. til etablering af selve anlægget, der efter gældende ret vil skulle foreligge, før der kan foretages ekspropriation, endnu ikke er givet, idet de først gives ved eller i forlængelse af anlægsloven.

Den foreslåede hjemmel til ekspropriation vil imidlertid ikke kunne bringes i anvendelse, før Energinet har indhentet de nødvendige tilladelser og dispensationer vedrørende de konkrete aktiviteter, som Energinet ønsker at ekspropriere ret til at gennemføre på de konkret berørte ejendomme, eller der er opnået bindende forhåndstilsagn el.lign. Det vil bl.a. gælde eventuelle dispensationer fra naturbeskyttelseslovgivningen, som er nødvendige for de pågældende aktiviteter, f.eks. arkæologiske udgravninger.

Det bemærkes i den forbindelse, at det som udgangspunkt ikke er et krav for at kunne ansøge om en tilladelse eller dispensation, at ansøgeren samtidig har ret til at disponere over arealet på ansøgnings- eller afgørelsestidspunktet, se således bl.a. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 19. oktober 2011, NMK-31-00424 vedrørende en ansøgning om landzonetilladelse forud for ekspropriation. Energinet vil derfor som udgangspunkt – medmindre andet fremgår af den pågældende lovgivning – kunne påbegynde de nødvendige ansøgningsprocesser, selv om Energinet endnu ikke har ret til at disponere over arealet, f.eks. i henhold til en fuldmagt fra ejeren.

»Projekteringen og etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1« omfatter også nødvendige supplerende foranstaltninger, dvs. foranstaltninger, som ikke udgør en egentlig del af brinttransmissionssystemet, men som Energinet skønner er nødvendige at gennemføre i forbindelse med projekteringen og etableringen heraf. Der vil således med den foreslåede bestemmelse kunne eksproprieres til alle de typer af foranstaltninger, der er nødvendige for projekteringen og etableringen, herunder nødvendige supplerende foranstaltninger, og som ikke kan afvente vedtagelse af anlægslov.

Der vil med den foreslåede bestemmelse bl.a. kunne ske ekspropriation i tilfælde, hvor resultaterne af de gennemførte miljøundersøgelser og vurderingerne heraf viser, at det vil være nødvendigt at etablere erstatningsnatur, forud for at eksisterende beskyttet natur, herunder både beskyttede naturtyper, fredskovpligtig skov og biotoper og diger, der fungerer som levesteder for beskyttede arter, påvirkes af anlægsarbejdet og før vedtagelse af anlægslov. Her vil etableringen af erstatningsnaturen være at anse som en forberedelse til etableringen af brinttransmissionssystemet, og der kan derfor med den foreslåede bestemmelse foretages ekspropriation hertil, selv om krav om etablering af erstatningsnatur endnu ikke er fastsat, idet dette først sker ved anlægsloven. Et andet eksempel kan være pålæg af servitut om faunapassage

i tilfælde, hvor en sådan vil være nødvendig at etablere, før anlægget etableres, og før vedtagelse af anlægslov.

Med den foreslåede bestemmelse vil der eksempelvis også kunne ske ekspropriation i tilfælde, hvor de arkæologiske forundersøgelser har vist, at der skal foretages egentlige arkæologiske udgravninger, før der kan foretages anlægsarbejder på det pågældende areal.

Det vil være Energinet, som vil være anlægsmyndighed i ekspropriationsproceslovens forstand, og som vil blive indehaver af de rettigheder, der erhverves ved ekspropriationen.

Det foreslås i § 9, stk. 2, at ekspropriation i henhold til stk. 1 gennemføres efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Dette svarer til den gældende bestemmelse om ekspropriation i gasforsyningsloven og til andre lignende ekspropriationsbestemmelser.

Energinet vil skulle anmode Transportministeriet om at henvise ekspropriationsbegæring til behandling ved en ekspropriationskommission. Transportministeriet giver den formelle ekspropriationsbemyndigelse efter ekspropriationsproceslovens § 14, med henblik på at ekspropriationskommissionen kan afgøre, hvorvidt ekspropriation skal ske. Det følger af ekspropriationsprocesloven, at det er ekspropriationskommissionen, der træffer afgørelse om ekspropriationens gennemførelse samt fastsætter erstatningens størrelse.

Der henvises i øvrigt til beskrivelsen af fremgangsmåden efter ekspropriationsprocesloven i lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 3.4.1.

Det foreslås i § 9, stk. 3, at ved erstatningsfastsættelsen efter stk. 2 finder § 103 i lov om offentlige veje m.v. anvendelse.

Forslaget indebærer, at erstatningen vil skulle fastsættes efter reglerne i vejlovens § 103. Heraf følger, at erstatningen skal fastsættes efter de almindelige erstatningsregler, og at der ved erstatningens fastsættelse vil skulle ske fradrag for den værdiforøgelse, som den eventuelt tilbageblivende ejendom skønnes at opnå på grund af ekspropriationsanlægget, samt at erstatningen helt kan bortfalde, hvis ejendommen skønnes at opnå en fordel, der er større end det tab, der påføres ejendommen på grund af ekspropriationen.

Til § 10

Der er ikke efter gældende ret mulighed for at indbringe spørgsmål om erstatningens størrelse ved aftaler på ekspropriationslignende vilkår for en administrativ instans, hverken i medfør af gasforsyningsloven eller i medfør af andre regler, der er relevante for nærværende projekt.

Det foreslås i § 10, stk. 1, at i tilfælde, hvor Energinet til brug for projekteringen og etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1 har erhvervet de nødvendige rettigheder over et areal ved aftale i stedet for ved ekspropriation, kan uenighed om erstatningens størrelse påkendes

af ekspropriations- og taksationsmyndighederne i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom. Bestemmelserne i §§ 17 og 19 i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom finder anvendelse.

Der vil f.eks. kunne være tale om tilfælde, hvor der er indgået aftale på ekspropriationslignende vilkår, der giver Energinet ret til at råde over et areal i en begrænset periode, og hvor erstatningen først kan opgøres ved tilbageleveringen af arealet. Der vil også kunne være tale om tilfælde, hvor der er indgået en aftale på ekspropriationslignende vilkår om permanent arealafståelse eller tidsubegrænset råden over et areal, hvor erstatningen kan opgøres ved indgåelse af aftalen, men der ikke kan opnås enighed om størrelsen.

Forslaget indebærer, at spørgsmålet om erstatning i sådanne tilfælde vil kunne indbringes for en ekspropriationskommission. Efter forslaget vil der derudover være adgang til at indbringe ekspropriationskommissionens afgørelse for taksationskommissionen. Forslaget indebærer endvidere, at reglerne i §§ 17 og 19 i ekspropriationsprocesloven skal anvendes, herunder reglerne om den nærmere fremgangsmåde ved erstatningsfastsættelsen.

Efter forslaget vil taksationsmyndighederne således kunne medvirke ved erstatningsfastsættelsen, selv om der ikke er truffet en formel ekspropriationsbeslutning, men derimod indgået en aftale på ekspropriationslignende vilkår mellem Energinet og ejeren eller brugeren.

Det foreslås i § 10, *stk. 2*, at ved erstatningsfastsættelsen finder § 103 i lov om offentlige veje m.v. tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen svarer til den foreslåede bestemmelse i § 9, *stk. 3*, om erstatningsfastsættelse ved egentlige ekspropriationer.

Forslaget indebærer, at erstatningen vil skulle fastsættes efter reglerne i vejlovens § 103. Heraf følger, at erstatningen skal fastsættes efter de almindelige erstatningsregler, og at der ved erstatningens fastsættelse vil skulle ske fradrag for den værdiforøgelse, som den eventuelt tilbageblivende ejendom skønnes at opnå på grund af ekspropriationsanlægget, samt at erstatningen helt kan bortfalde, hvis ejendommen skønnes at opnå en fordel, der er større end det tab, der påføres ejendommen på grund af ekspropriationen.

Til § 11

Enhver forvaltningsafgørelse truffet af en statslig myndighed kan som udgangspunkt påklages til en højere forvaltningsmyndighed, i sidste instans vedkommende minister, medmindre andet er bestemt ved lov. Idet ministeren er øverste administrative instans, vil dennes afgørelser kun kunne påklages til anden administrativ myndighed, hvis der er fastsat særlig adgang hertil, f.eks. regler om klageadgang til et ankenævn. Ved delegation af kompetence fra en myn-

dighed til en anden vil der som udgangspunkt være rekurs til den delegerende myndighed.

Det foreslås i § 11, *stk. 1*, at klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser efter denne lov og ministerens afgørelser efter love og regler nævnt i lovens § 7 ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

Herved tydeliggøres, at klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser efter loven, f.eks. af klager over Energinets pålæg af byggelinjer, jf. det foreslåede § 3, *stk. 2*, og nedlæggelse af forbud, jf. det foreslåede § 4, *stk. 5*, ikke vil kunne påklages til anden administrativ myndighed.

Den foreslåede bestemmelse omfatter også klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser efter love og regler nævnt i lovens § 7, dvs. afgørelser vedrørende projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1, som ministeren træffer efter naturbeskyttelsesloven, skovloven eller museumsloven eller regler udstedt i medfør heraf. Ministerens afgørelser i klagesager efter det foreslåede § 7, *stk. 2*, og i sager, hvor ministeren har overtaget beføjelser efter det foreslåede § 7, *stk. 4*, vil således ikke kunne påklages til anden administrativ myndighed – heller ikke hvor der måtte være fastsat særlig adgang hertil i de nævnte love eller regler udstedt i medfør af disse. Dette indebærer også, at Energinet ikke efter det foreslåede § 7, *stk. 3*, vil kunne påklage ministerens afgørelser efter § 7, *stk. 2* og 4.

Afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren vil fortsat kunne indbringes for domstolene efter de almindelige regler herom, dog inden for seks måneder, jf. den foreslåede § 12. Forslaget ændrer heller ikke ved den almindelige adgang til at klage til Folketingets Ombudsmand.

Den foreslåede § 11 angår alene afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren, jf. *stk. 1*, og myndigheder, til hvilke ministeren har delegeret beføjelser efter denne lov, jf. *stk. 2*. Klageadgangen for afgørelser truffet af Energinet, f.eks. vedr. byggelinjepålæg og overtagelse af ejendom, er reguleret i de enkelte foreslåede bestemmelser desangående. Klageadgangen for afgørelser truffet af andre myndigheder efter naturbeskyttelsesloven, skovloven eller museumsloven eller regler udstedt i medfør heraf er reguleret i den foreslåede § 7.

I § 11, *stk. 2*, foreslås, at afgørelser efter denne lov og afgørelser efter love og regler nævnt i lovens § 7 truffet af en myndighed, til hvilken klima-, energi- og forsyningsministeren har delegeret beføjelser efter denne lov, ikke kan påklages til ministeren eller anden administrativ myndighed.

Delegeres klima-, energi- og forsyningsministerens beføjelse til at træffe afgørelse efter loven, f.eks. i klager over Energinets pålæg af byggelinjer, jf. det foreslåede § 3, *stk. 2*, eller nedlæggelse af forbud, jf. det foreslåede § 4, *stk. 5*, til en anden myndighed, f.eks. Energistyrelsen, følger det af den foreslåede bestemmelse, at denne anden myndigheds

afgørelser ikke vil kunne påklages til ministeren eller anden administrativ myndighed.

Den foreslåede bestemmelse omfatter også afgørelser efter love og regler nævnt i lovens § 7, dvs. afgørelser vedrørende projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1, som træffes efter naturbeskyttelsesloven, skovloven eller museumsloven eller regler udstedt i medfør heraf. Delegeres f.eks. klima-, energi- og forsyningsministerens beføjelse til at træffe afgørelse i klagesager efter det foreslåede § 7, stk. 2, eller til at overtage beføjelser efter det foreslåede § 7, stk. 4, til en anden myndighed, f.eks. Energistyrelsen, vil denne anden myndigheds afgørelser i disse klage- og call-in-sager ikke kunne påklages til ministeren eller anden administrativ myndighed – heller ikke hvor der måtte være fastsat særlig adgang hertil i de nævnte love eller regler udstedt i medfør af disse. Dette indebærer også, at Energinet ikke efter det foreslåede § 7, stk. 3, vil kunne påklage afgørelser efter § 7, stk. 2 og 4, truffet af en myndighed, til hvilken klima-, energi- og forsyningsministeren har delegeret beføjelser efter disse bestemmelser.

Afgørelser truffet af en myndighed, til hvilken klima-, energi- og forsyningsministeren har delegeret beføjelser efter denne lov, vil fortsat kunne indbringes for domstolene efter de almindelige regler herom, dog inden for seks måneder, jf. den foreslåede § 12. Forslaget ændrer heller ikke ved den almindelige adgang til at klage til Folketingets Ombudsmand.

Til § 12

Der gælder ingen almindelig frist for indbringelse af forvaltningsakter for domstolene. Søgsmålsfrister er dog i betydeligt omfang foreskrevet i særlovsbestemmelser. Søgsmålsfrister ses bl.a. i en række anlægslove samt i naturbeskyttelseslovens § 88, skovlovens § 64 og museumslovens § 29 x.

Århus-konventionen indeholder krav om adgang til klage og/eller domstolsprøvelse på miljøområdet, herunder om adgang til foreløbige retsmidler, og om at de tilgængelige retsmidler ikke må være uoverkommeligt dyre. Der henvises til pkt. 3.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Domstolene kan efter en konkret vurdering på ulovbestemt grundlag tillægge søgsmål om prøvelse af en forvaltningsakts gyldighed opsættende virkning, jf. eksempelvis Højesterets kendelse af 24. august 1994 i sag I 86/1994, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1994, s. 823 ff.

Domstolene kan efter en konkret vurdering afvise en sag, hvis sagsøgeren ikke har retlig interesse, eksempelvis hvis sagsøgeren ikke er tilstrækkeligt konkret berørt af afgørelsen, eller søgsmålet ikke er tilstrækkeligt aktuelt.

Retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1160 af 5. november 2024 med senere ændringer, indeholder regler for prøvelse af sager ved domstolene. Af lovens kapitel 30 vedr. sagsomkostninger følger bl.a., at den tabende part som udgangspunkt erstatter de udgifter, som den vindende part

har afholdt. Retten kan dog af egen drift bestemme, at den tabende part ikke eller kun delvist skal erstatte modparten de påførte udgifter, hvis særlige grunde taler for det. Sådanne grunde vil kunne foreligge, hvis omkostningerne i modsat fald vurderes at ville være uoverkommeligt høje for den pågældende, hvor der i henhold til lovgivningen eller internationale forpligtelser m.v., er et krav om, at de tilgængelige retsmidler ikke må være uoverkommeligt dyre.

Efter retsplejelovens kapitel 31 kan der under visse betingelser gives fri proces, herunder til personer, der opfylder en række økonomiske betingelser, og som skønnes at have rimelig grund til at føre proces, eller hvor særlige grunde taler for det, hvilket bl.a. gælder i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse.

Det foreslås i § 12, stk. 1, at søgsmål til prøvelse af afgørelser efter denne lov og afgørelser efter love og regler nævnt i lovens § 7 skal være anlagt inden seks måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Den foreslåede søgsmålsfrist skal sikre, at der efter en vis periode ikke kan rejses tvivl ved domstolene om rigtigheden af en afgørelse efter loven. Fristen gælder ethvert søgsmål mod myndighederne, der forudsætter en prøvelse af den pågældende afgørelse. Søgsmålsfristen kan ikke fraviges af den myndighed, der har truffet den pågældende afgørelse.

Den foreslåede bestemmelse omfatter også afgørelser efter love og regler nævnt i lovens § 7, dvs. afgørelser vedrørende projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1, som træffes efter naturbeskyttelsesloven, skovloven eller museumsloven, eller regler udstedt i medfør heraf, jf. § 7, stk. 1, afgørelser i klagesager herom, jf. § 7, stk. 2 og 3, og afgørelser hvor klima-, energi- og forsyningsministeren har overtaget en anden myndigheds beføjelser efter de nævnte love og regler, jf. § 7, stk. 4.

Søgsmålsfristen regnes fra dagen, hvor afgørelsen er meddelt den pågældende, dvs. er kommet frem til denne. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid herfra. Ved »offentligt bekendtgjort« sigtes til offentliggørelse af afgørelser i henhold til regler fastsat herom og ikke til offentliggørelse af hensyn til almindelig orientering om praksis m.v. For pålæg af byggelinjer og nedlæggelse af forbud, som skal offentliggøres efter bestemmelserne foreslået i § 3, stk. 1, og § 4, stk. 4, vil søgsmålsfristen således løbe herfra. Tilsvarende vil gælde for f.eks. visse dispensationer fra naturbeskyttelseslovens forbud mod tilstandsændringer eller bebyggelse inden for forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, som skal offentliggøres i henhold til bekendtgørelse nr. 1066 af 21. august 2018 om bygge- og beskyttelseslinjer.

Den foreslåede frist svarer til søgsmålsfristen fastsat i bl.a. naturbeskyttelseslovens § 88 og museumslovens § 29 x.

Lovforslaget ændrer ikke på domstolenes muligheder for efter en konkret vurdering at tillægge søgsmål opsættende

virkning eller på efter en konkret vurdering at afvise søgsmål på grund af manglende retlig interesse.

Det foreslås i § 12, *stk. 2*, at ved søgsmål om miljøforhold, der er omfattet af denne lov, skal retten påse, at omkostningerne ved sagen ikke er uoverkommeligt høje for de berørte parter.

Den foreslåede bestemmelse skal sikre overholdelse af kravet i Århus-konventionen om, at de tilgængelige retsmidler ikke må være uoverkommeligt dyre. Bestemmelsen vil derfor skulle forstås i overensstemmelse med konventionen og VVM-direktivet samt EU-Domstolens praksis, der knytter sig hertil, jf. herved bl.a. EU-Domstolens domme af henholdsvis 11. april 2013 i sag C-260/11, Edwards og Pallikaropoulos, og 13. februar 2014 i sag C-530/11, Kommissionen mod Storbritannien.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med reglerne i retsplejelovens kapitel 30 om den tabende parts erstatning af udgifter, som den vindende part har afholdt, samt med reglerne i retsplejelovens kapitel 31 om bl.a. retshjælp og fri proces.

Forpligtelsen vil påhvile samtlige retsinstanser.

Den foreslåede bestemmelse vil angå alle søgsmål om miljøforhold, der er omfattet af denne lov, herunder både søgsmål til prøvelse af afgørelser efter loven og afgørelser efter love og regler nævnt i lovens § 7 vedrørende projekteringen eller etableringen af brinttransmissionssystemet nævnt i § 1.

Til § 13

Energinet har efter ekspropriationsproceslovens § 3, jf. gasforsyningslovens § 55, mulighed for at foretage nødvendige forberedende opmålinger, nivellementer og andre tekniske forarbejder og undersøgelser. Den, der forsætligt borttager, forvansker eller beskadiger afmærkninger, som foretages i forbindelse med forarbejderne, straffes efter ekspropriationsproceslovens § 3, stk. 6, med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter straffeloven.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 13, at den, der forsætligt borttager, forvansker eller beskadiger afmærkninger, som er foretaget i forbindelse med forundersøgelser og arkæologiske forundersøgelser efter § 8, stk. 1, straffes med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Herefter vil der i forhold til de i § 8, stk. 1, foreslåede forundersøgelsesadgange gælde samme bestemmelse om straf som efter ekspropriationsproceslovens § 3, stk. 6, idet der dog henvises til straf forskyldt efter anden lovgivning og ikke blot efter straffeloven.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, samt til lovforslagets § 8 og bemærkningerne hertil.

Til § 14

Det foreslås i § 14, at loven træder i kraft den 1. januar 2026.